

ENTRE LÍNIES

Llegint la desinformació

Guia de casos en desinformació i verificació digital

ACTIVITATS INSPIRADORES
DESENVOLUPADES PER LES
BIBLIOTEQUES PARTICIPANTS

DESEMBRE 2024

Diputació
Barcelona

Xarxa de Biblioteques
Municipals

ENTRE LÍNIES

Llegint la desinformació

Guia de casos en desinformació i verificació digital

ACTIVITATS INSPIRADORES DESENVOLUPADES PER
LES BIBLIOTEQUES PARTICIPANTS

Diputació
Barcelona

| Xarxa de Biblioteques
Municipals

COMUNITATXBM

Grup de treball d'Entre línies, llegint la desinformació. En les pàgines següents, trobareu diversos exemples d'activitats realitzades entre octubre de 2023 i novembre de 2024 en algunes de les biblioteques participants del projecte.

Dinamitzadores Learn to Check (info@learntocheck.org)

Nereida Carrillo
Montse Jiménez
Marta Meneu
Cristina Valentí

Les activitats plantejades són el resultat d'un treball col·lectiu de:

Marta Aliberch Sánchez
Biblioteca Sibil·la Durfort, Collbató

Marta Alós Gómez
Biblioteca Bigues i Riells del Fai

Albert Ballarín Rubio
Biblioteca Ponent, Sabadell

Isaac Barrachina Sánchez
Biblioteca Nord, Sabadell

Laia Bertran Tomàs
Biblioteca Manuel de Pedrolo, Sant Pere de Ribes

Jordi Bosch Canalías
Biblioteca Sud, Sabadell

Imma Bover Fonts
Biblioteca Municipal 1 d'octubre, Moià

Aleix Busquets Estrada
Biblioteca Elisenda de Montcada, Montcada i Reixach

Ester Callao Mestre
Biblioteca Josep Pla, Sant Pere de Ribes

Verónica Cano Gómez
Biblioteca de Viladecans, Viladecans

María Cerrajero García
Biblioteca Josep Jardí, Santa Perpètua de Mogoda

Virginia Cierco Aparicio
Biblioteca Sant Pau - Santa Creu, Barcelona

Eva Comellas López
Biblioteca Ca l'Oliveres, Llicà d'Amunt

Frederic Compte Sanchiz
Biblioteques de Mataró, Mataró

Marc de Blas Lorenzo
Biblioteca Marcel Ayats, Sant Quirze del Vallès

Joan Folch Poblet
Biblioteca Sagrada Família - Josep M. Ainaud de Lasarte, Barcelona

Roser Fortuny Valdivielso
Biblioteca L'Ateneu, Esparraguera

Marta Fontseca Llorens,
Biblioteca Roca Umbert, Granollers

Sílvia García Navarro
Biblioteca Vapor Badia, Sabadell

Daniel González Gil
Biblioteca de Caldes de Montbui, Caldes de Montbui

Aina Homs Godayol
Biblioteca Pilarin Bayés, Vic

Carme Homs Padrisa
Biblioteca Marc de Vilalba, Cardedeu

Eva Jiménez Díaz
Biblioteca Ca l'Altisent, Sant Climent de Llobregat

Laura Kotnik Mercadé
Biblioteca El Castell, Vacarisses

Mina Laghmiri Azzauchi
Biblioteca Font de la Mina, Sant Adrià de Besòs

Raquel Martos Castellano
Biblioteca Sant Roc, Badalona

Sofia Möller Montull
Biblioteca Can Pedrals, Granollers

Judit Pallàs Capó
Biblioteca Jaume Fuster, Barcelona

Isabel Pasques Cases
Biblioteca Les Corts. Montserrat Abelló, Barcelona

Núria Puigvila Viñeta
Biblioteca Pompeu Fabra, Mataró

Ilumi Ramos Martínez
Biblioteca La Bòbila, L'Hospitalet de Llobregat

Mireia Reverter Antolí
Biblioteca Joan Petit i Aguilar, Sant Feliu de Codines

Raquel Segura Domènech
Biblioteca Josep Janés, L'Hospitalet de Llobregat

Noemí Seron Bosch
Biblioteca Francesc Pujols, Martorell

Eva Maria Sabaté González
Biblioteca Central, Igualada

Mar Sánchez Hidalgo
Biblioteca Armand Cardona i Torrandell, Vilanova i la Geltrú

Laura Sánchez Lara
Biblioteca L'Atzavara, Òdena

Teresa Sauco Alvarez
Biblioteca Can Llaurador, Teià

Lluís Soler
Biblioteca Central, Santa Coloma de Gramanet

Isabel Valldaura Sala
Biblioteca Bac de Roda, Roda de Ter

Disseny:
Cristina Garde, Ariadna Rodríguez i Laia Gubern

Imatges:
Natàlia Regàs

SUMARI

STOP masclifakes!	9
La mentida explicada als infants	12
Servei comunitari per aturar la desinformació	16
Fake news: Detectem mentides	21
En primera persona. Desinformació i rumors sobre dona i diversitat cultural	25
Desmuntant la desinformació: com identificar i combatre les fake news	27
Verificació digital per a públic adult	30
Verificació gamificada	33
Bingo!	36
Converses	39
Va, no m'aixequis la camisa	41
Detectius de la Veritat!	44
I tu, t'ho creus?	48
Aturem la desinformació!	50
Alerta estafes!	53
Fake you! No et deixis enganyar	57
Aprèn a identificar fake news sobre història i política	59

SUMARI

Presentacions	62
Presentació 1, adreçada a primària	66
Presentació 2, adreçada al primer cicle d'ESO	74
Presentació 3, adreçada al segon cicle d'ESO	82
Presentació 4, sobre desinformació científica	88

ACTIVITATS DEL PROJECTE «ENTRE LÍNIES, LLEGINT LA DESINFORMACIÓ»

La Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona amb la participació de l'associació d'educació mediàtica contra la desinformació Learn to Check va posar en marxa l'any 2023 la iniciativa «Entre línies, llegint la desinformació», un projecte pilot en desinformació i verificació digital adreçat als professionals de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) i els seus usuaris i usuàries. La iniciativa va consistir a capacitar els professionals de la XBM en desinformació i verificació digital perquè poguessin dissenyar i executar activitats pedagògiques, culturals i educatives per fomentar el rol de les biblioteques com a font fiable d'informació i espai segur i sensibilitzar i involucrar la comunitat en la lluita contra la desinformació.

En les pàgines següents, trobareu diversos exemples d'activitats realitzades entre octubre de 2023 i novembre de 2024 en algunes de les biblioteques participants del projecte. Els exemples abasten activitats amb tot tipus de públic, des de estudiants de primària a gent gran; diferents formats, com ara el club de lectura, el taller o un escape room i també temàtiques diverses relacionades amb la desinformació, com ara la desinformació de gènere o les ciberestafes. En alguns casos, s'empren els materials de l'escape room co-creat entre les biblioteques participants al projecte l'any 2023 i l'associació Learn to Check.

STOP masclifakes!

Taller sobre desinformació de gènere i violències masclistes digitals

PÚBLIC

A partir de 16 anys

DURADA

60 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet, projector, pantalla i altaveus. Els participants han de tenir dispositius mòbils

En aquesta activitat, s'aborda la desinformació de gènere i les violències masclistes digitals relacionades i es porta a la pràctica la verificació de casos reals d'imatges i vídeos manipulats.

OBJECTIUS

- Desenvolupar el pensament crític
- Analitzar i detectar les fal·làcies publicades, tant en xarxes socials com altres mitjans de publicitat, que pretenen atacar i desacreditar el col·lectiu LGTBI i a les dones en el seu conjunt

Biblioteca Sant Roc, Badalona

DESCRIPCIÓ

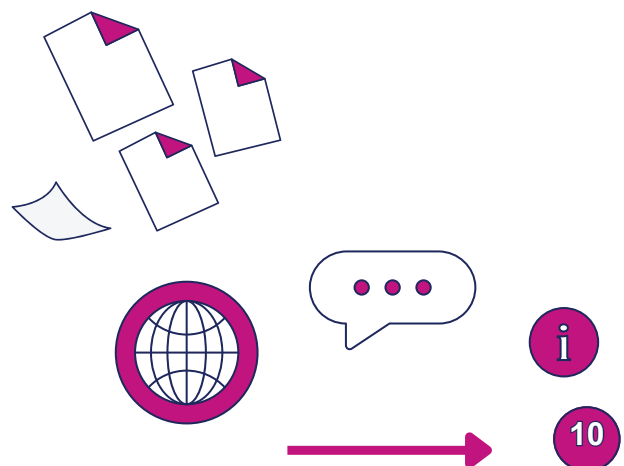
Aquest taller aborda la desinformació de gènere en el marc de les violències masclistes i digitals. La formació està dividida en dues parts. En primer lloc, impartim una xerrada informativa sobre dos temes clau: què és la desinformació i com podem verificar la informació falsa i què és el sexisme digital i alguns exemples de 'fakes' que pretenen atacar i desacreditar les dones i el col·lectiu LGTBI+. Seguidament, l'activitat incorpora una segona part gamificada en forma de competició entre dos equips per anar verificant 'fakes' mitjançant un Kahoot.

-
- 1 Benvinguda i explicació de la dinàmica de la sessió.
 - 2 Xerrada: què és la desinformació i eines + sexisme digital i exemples
 - 3 Kahoot: dos equips per verificar diferents fakes
 - 4 Conclusions de la sessió i tancament
-

PREPARACIÓ

Prèviament al dia de la sessió, caldria elaborar el material que emprarem. Per una banda, podem preparar una presentació per a la part més informativa, amb eines i exemples. També cal aplegar exemples en forma d'imatges, vídeos, notícies o publicacions de xarxes sobre desinformació de gènere per al Kahoot. Un lloc útil poden ser verificadors com Newtral, Maldita.es, Efe Verifica, etc. Una vegada seleccionats, caldrà elaborar el Kahoot.

El mateix dia de la sessió, haurem d'assegurar-nos que l'ordinador i el projector funcionen bé i que hi ha dispositius disponibles per als participants.

DESENVOLUPAMENT

A la primera part, és important incidir en els següents conceptes:

- desinformació
- eines de verificació
- masclisme i sexisme digital
- violència digital

També podem ensenyar les següents eines de verificació:

- Google Lens
- Fact Check Explorer
- Youtube Data Viewer
- Wolfram Alpha
- Verificadors: Maldita.es, Newtral, Efe Verifica

La dinàmica de la **segona part** consistirà a formar dos grups entre tots els participants. Cada grup necessitarà un dispositiu amb connexió a Internet per a jugar al Kahoot. Les preguntes del Kahoot seran reptes de verificació que hauran d'anar fent entre tot el grup i consensuar les respostes. Finalment un dels dos equips serà el guanyador, però es farà un tancament fent una posada en comú sobre el que han après a la sessió.

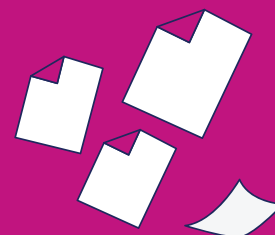
Algunes preguntes que es poden fer als participants són:

- Què és el que us sembla més útil del que heu après?
- Hi ha alguna cosa que us hagi sorprès?
- Us heu trobat amb aquest tipus de desinformació alguna vegada? Què heu fet?

Per saber-ne més

- [Kahoot](#)
- Explicació [mètode PANTERA](#)
- *Nadie nace en un cuerpo equivocado: éxito y miseria de la identidad de género*, de José Errasti, Marino Pérez Álvarez
- *Fake Over*, text de Nereida Carrillo i il·lustracions d'Alberto Montt
- *Desinformación: cómo los medios ocultan el mundo*, de Pascual Serrano
- *El Feminisme és per a tothom*, de Bell Hooks
- *Tú haz la comida, que yo cuelgo los cuadros: trampas y tramposos en la cultura de la desigualdad*, de Miguel Lorente Acosta
- *#FakeYou: fake news i desinformació*, de Simona Levi
- *Infocràcia: la digitalització i la crisi de la democràcia*, de Byung-Chul Han

La mentida explicada als infants

Activitat sobre desinformació a partir de la lectura del llibre 'Això és un secret que només sé jo'

PÚBLIC

10-12 anys

DURADA

60 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet, projector i pantalla, 2 tauletes, revista Namaka núm.36

Biblioteca Ca l'Altisent,
Sant Climent de Llobregat

Aquest taller proposa conscienciar sobre la ubiqüitat de la mentida i la desinformació a un públic infanti a partir de la lectura del llibre 'Això és un secret que només sé jo', d'Eulàlia Canal (Animallibres, 2014). Els infants s'hauran de convertir en detectius, com al llibre, per resoldre misteris, però hauran d'anar amb compte amb les falsedats!

OBJECTIUS

- Introduir el concepte de desinformació i mentida a un públic infantil
- Estimular una lectura conjunta que ens faci reflexionar sobre què és veritat i què no
- Descobrir eines per saber si una informació és falsa o no

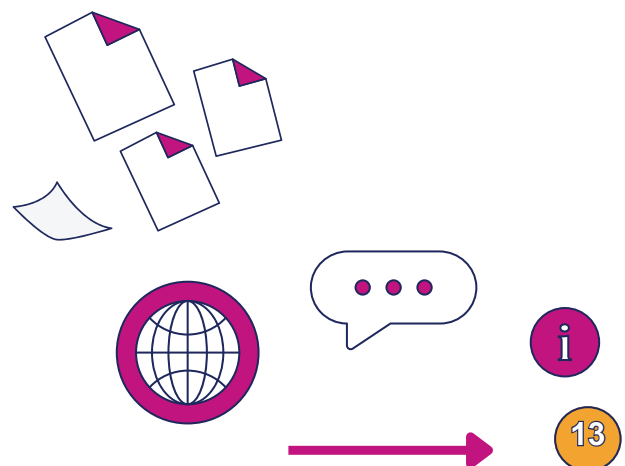
DESCRIPCIÓ

Aquesta activitat es va plantejar a un club de lectura al voltant del llibre 'Això és un secret que només sé jo', d'Eulàlia Canal i combina la reflexió crítica sobre la lectura amb aprenentatges gamificats sobre la desinformació i les seves conseqüències. En primer lloc, es comenta la lectura per tal d'apropar el concepte de la mentida i la veritat i es reflexiona sobre què ha agradat i què no del llibre. Més tard, els infants juguen a ser detectius com els protagonistes del llibre –l'Hug, el Yuri i la Rita– mitjançant un Kahoot amb reptes de verificació.

-
- 1 Benvinguda i introducció a la temàtica mitjançant el llibre
 - 2 Kahoot de verificació
 - 3 Posada en comú del que han verificat mitjançant mètode PANTERA i la revista Namaka número 36
 - 4 Torn de preguntes i reflexions
-

PREPARACIÓ

En primer lloc, cal treballar la lectura. S'ha de preparar també el Kahoot de preguntes de verificació, amb recursos d'imatges i notícies d'exemples que puguin comprovar els infants, adaptat al seu nivell de dificultat. També s'haurà de treballar prèviament el material per a la posada en comú. En aquest cas, la revista infantil Namaka número 36, que també aborda el tema de la informació falsa o errònia, i el mètode PANTERA, que és fàcil de projectar i explicar. Prèviament a la sessió, s'haurà d'habilitat l'espai per als participants amb ordinador i projector i tauletes per als grups del Kahoot.

**“LA PART DE COMPROVAR
QUINES IMATGES FACIALS
EREN REALS I QUINES NO, ÉS
UN DELS APARTATS QUE MÉS
VA AGRADAR”**

DESENVOLUPAMENT

Això és un secret que només sé jo tracta d'un grup d'amics que volen descobrir qui hi ha darrera l'assassinat d'una persona de l'escola. Durant la **investigació**, descobreixen informacions falses, així que és perfecte per aprofitar i introduir el tema de la desinformació al públic infantil. La sessió pot obrir-se **comentant la lectura** – què els ha semblat, què els ha agradat i què no del llibre–, per a introduir després el tema de la informació falsa.

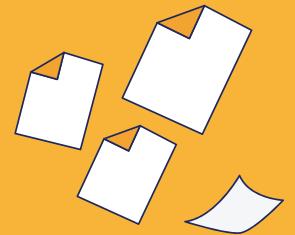
A continuació, els participants es divideixen en dos grups. Cada grup té una tauleta per a participar a un **Kahoot** on veuran diferents imatges i informacions i hauran de consensuar en cada grup si són reals o no. També durant la sessió, se'ls planteja jugar amb la web "Which face is real", on es projecta la imatge de dues cares de dues persones diferents on una correspon a una persona real i l'altra és fraudulenta i ha estat generada per intel·ligència artificial. Com al llibre, els infants hauran d'esbrinar el misteri, quina és la cara real?

Una vegada acabat el Kahoot, es fa una **posada en comú amb reflexions i preguntes** sobre els exemples que han anat veient i s'amplia la qüestió mitjançant el **mètode PANTERA i el número 36 de la revista Namaka**, que tracta el tema adaptat als infants. Per acabar, hi ha un últim torn de preguntes i reflexions.

Per saber-ne més

- Web de [Learn to Check](#)
- Revista [Namaka número 36](#)
- Web [Which face is real](#)

Servei comunitari per aturar la desinformació

Taller teòrico-pràctic per a adolescents que esdevenen formadors per a la gent gran del casal d'avis del municipi

PÚBLIC

3r de la ESO (grup reduït)

DURADA

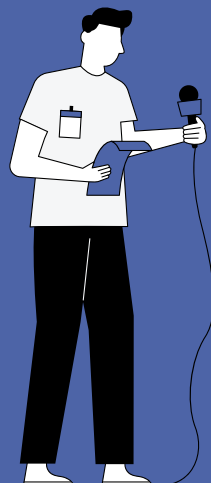
4 hores (2 h, sessió teòrica; 2 h sessió pràctica)

NECESSITATS

Diaris de la biblioteca, ordinador, projector, llibres sobre desinformació

Biblioteca El Castell, Vacarisses

Aquesta iniciativa proposa una formació en cascada. En primer lloc, es desenvolupa una formació completa, teòrico-pràctic, per a un grup d'adolescents que tria estar format per a realitzar aquest servei públic: lluitar contra la desinformació! Aquest jovent format i empoderat ajudarà a transmetre com identificar la desinformació a la gent gran del Casal d'avis de la localitat.

OBJECTIUS

- Apropar el concepte de desinformació als adolescents
- Donar eines per esbrinar si una informació és falsa
- Conscienciar de la responsabilitat que cadascú produeix i comparteix
- Generar espais intergeneracionals on compartir coneixement i competències

“A LA TARDA VAN VENIR A LA BIBLIOTECA I VAN PREPARAR UNA SESSIÓ COM LA QUE HAVIA FET JO AMB EXERCICIS PRÀCTICS PELS AVIS, TOT SEGUIT VAM ANAR AL CASAL D’AVIS A FER-LA I VA ANAR MOLT I MOLT BÉ”

BOT
2
E
UE
TS
S'AN
ANÒ
PERI
XAR
PERSONES Q
HISTÒRIES
PERÒ ATRACT
CULPABLES I
VAN CONTRA L

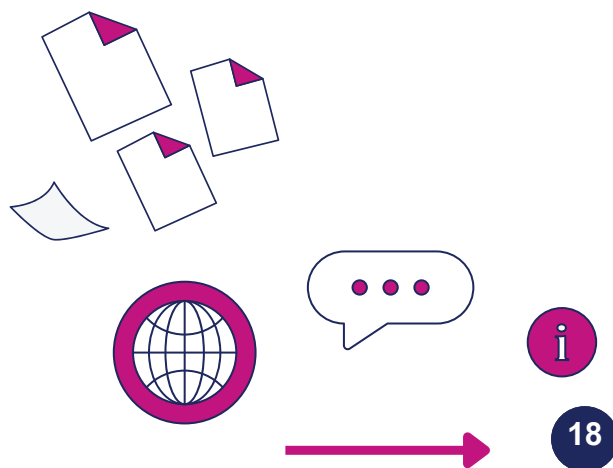
DESCRIPCIÓ

Sessió teòrico-pràctica amb un grup reduït d'adolescents que aprenen sobre desinformació i reben eines i competències per a transferir aquest coneixement. La sessió està composta per una part més teòrica conceptual i una més pràctica amb diferents dinàmiques.

PREPARACIÓ

Cal preparar un powerpoint de suport de la part teòrica de la sessió, que expliqui diferents conceptes com ara “desinformació” o “fake news”. S’ha de tenir a mà notícies dels diaris de la biblioteca i també alguns llibres sobre la temàtica perquè els joves puguin fer-hi una ressenya.

- 1 Benvinguda i explicació de la sessió
- 2 Fase teòrica: xerrada sobre diferents conceptes al voltant de la desinformació
- 3 Fase pràctica a la biblioteca i al Casal d'avis del municipi
- 4 Fase pràctica a casa: lectura i ressenya d'un llibre sobre la temàtica

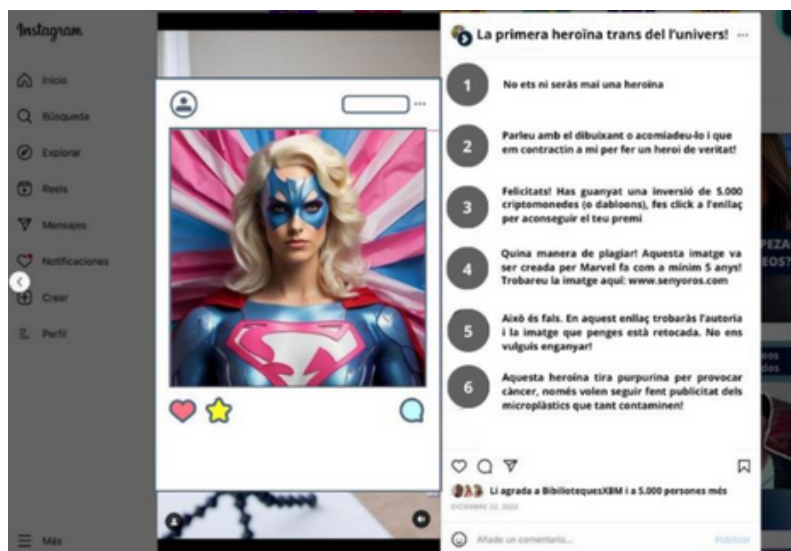
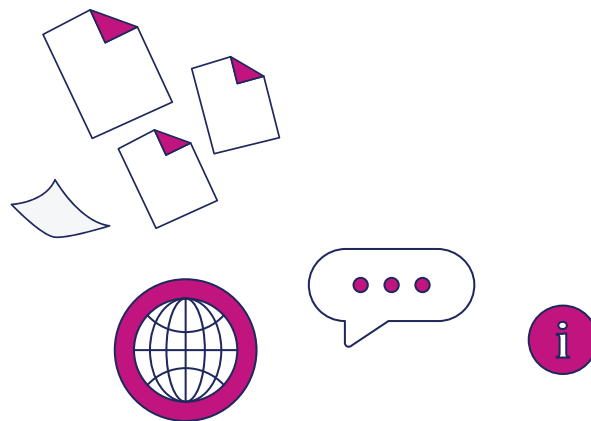

DESENVOLUPAMENT

A la part teòrica de la formació, s'expliquen conceptes com ara "desinformació" o "fake news", a més de reflexionar sobre com ens afecta la desinformació en diferents aspectes de la nostra vida, com per exemple la salut o la vida política, contribuint a la polarització i el discurs de l'odi. Comentem que la desinformació és cada vegada més nombrosa, més sofisticada, més viral i que, a més d'identificar-ne el format, també cal saber quines són les estratègies més habituals d'una desinformació que és, sobretot, un negoci.

Durant la part teòrica de la sessió, poden aplicar-se diverses dinàmiques per tal de fer aquesta part més amena.

- El Joc de la Rotllana de la Saturació Informativa. Una persona es col·loca en mig d'una rotllana i aquesta comença a llegir notícies dels diaris de la biblioteca alhora. En acabar, ha de dir com s'ha sentit i què ha entès.
- Joc conjunt mitjançant Which Face is Real: <https://www.whichfaceisreal.com/>. Hauran de votar i posar-se d'acord sobre quina imatge és real i quina no.
- Visualització del vídeo "Cruzando la frontera" del projecte Escape Fake, de la Fundació Mobile World Capital Barcelona, la Fundació Exit, la Fundació Banc Sabadell i Learn to Check. Després, plantegem un petit debat o espai de reflexió.
- Projecció de la següent imatge per tal d'identificar els diferents actors de la desinformació:

DESENVOLUPAMENT

Una vegada finalitzada la fase més teòrica, introduïm dues activitats pràctiques que hauran de realitzar. En primer lloc, en l'última fase de la sessió se'ls acompanya al Casal d'avis i hauran de plantejar una explicació dels conceptes apresos a la fase teòrica als més grans. En segon lloc, hauran d'enviar per correu electrònic a la biblioteca dues activitats. D'una banda, triar una notícia del Junior Report i fer un comentari explicant per què l'han triada i quina relació té amb la desinformació. De l'altra, una ressenya d'un dels llibres que la biblioteca posarà a la seva disposició sobre la temàtica del taller. Aquesta ressenya es publicarà a la revista municipal.

Per últim, es planteja la següent graella per tal d'autoavaluar l'activitat que han dut a terme:

-
- 1 Què és que més t'ha agradat d'aquest servei comunitari dedicat a les Fake News?

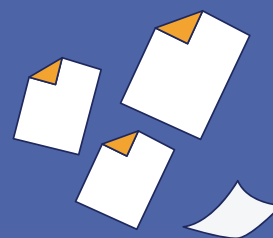
 - 2 Penses que a partir d'ara aniràs més amb compte a passar o donar alguna informació que no saps del cert?

 - 3 T'agradaria continuar aprenent i formar-te per identificar Fake News?

Per saber-ne més

- “Faig likes, per tant existeixo” d'Isabel Meira i Bernardo P.Carvalho de l'editorial Takatuka
- “Fake News que no ens enganyin” de Simona Levi i Marc Planas editorial Bindi Books
- [Claus per verificar imatges](#), article de Learn to Check

Fake-news: detectem mentides

Escape Room sobre desinformació dirigit a un públic adolescent

PÚBLIC

Alumnat de 3r i 4t d'ESO

DURADA

90 minuts

NECESSITATS

- Espai amb pantalla, projector i ordinador portàtil connectat a internet i so (x2)
- Quatre tauletes connectades a internet (x2)
- Quatre telèfons mòbils amb accés a internet, per la prova dels biaixos (x2)
- Pissarra magnètica o tauler metàl·lic per la prova del “qui és qui” (x2)
- Imants pels elements de la prova del “qui és qui”
- Caixa i cademat amb combinació de 4 dígits (x2)

Biblioteca Sagrada Família, Barcelona

Els alumnes han de resoldre aquest escape room plantejat a través d'un videojoc fictici del que ells formen part i n'han d'aconseguir acabar la partida.

OBJECTIUS

- Donar als participants les eines indispensables per detectar i combatre la desinformació a les xarxes socials i mitjans de comunicació.
- Aprendre a contrastar informació i conèixer i entendre les eines que ens faciliten aquesta tasca.
- Potenciar el treball en equip. L'alumnat haurà de col·laborar amb els membres del seu grup i amb aquells altres equips que tinguin dificultats.

DESENVOLUPAMENT

La sessió està dividida en tres parts.

A la primera part, la persona dinamitzadora fa una breu presentació de l'escape room i projecta el videojoc fictici a la pantalla. El videojoc explicarà que han de fer grups de 4. El videojoc també els explica els 4 personatges que hi ha al joc i cadascú del grup n'ha de triar un i el representarà. Una vegada triat, la persona dinamitzadora continua amb les següents pantalles del videojoc, que expliquen que els 4 personatges han entrat en una masmorra i han quedat atrapats.

Als personatges se'ls ensenya una caixa física tancada per un cadenat i se'ls explica que hauran d'obrir la caixa per obtenir-ne la clau i sortir. A partir d'aquí, cada personatge té un codi QR associat que cada grup haurà d'escanejar per a començar amb el circuit de proves. El codi QR és l'enllaç a un formulari de Google, que vertebrava les diferents proves. Els demanarà la solució de cada prova per a avançar a la següent.

Les proves comencen a la segona part. Hi ha un total de 4 proves i cada grup les fa en un ordre diferent. La primera prova, sobre imatges, consisteix a identificar les que són reals i les que són falses. A la paret, hi ha 4 imatges penjades i a cadascuna li correspon un número. Al formulari se'ls demana que facin una operació matemàtica amb els números que es corresponen amb les imatges reals o les falses.

Una altra prova demana als participants analitzar les fonts d'una selecció de continguts. Hi ha penjades moltes notícies i han de destriar quines són provinents de fonts fiables.

El tercer repte té com a objectiu aprendre a identificar els actors de la desinformació, a través dels comentaris que diversos usuaris fan a una mateixa publicació.

Per últim, l'escape room conclou amb la prova dels biaixos. El repte consisteix a resoldre un quizz de Genially sobre els biaixos cognitius. Al final, obtindran una paraula clau per al formulari de Google.

Finalment, la sessió es tanca quan hagin acabat tots els grups amb l'última pantalla del videojoc. Els diferents personatges hauran de combinar el número resultant dels seus formularis de la manera que s'indica al videojoc. Una vegada fet, podran obrir el cadenat i la caixa, i també acabar el videojoc.

Amb el joc enllestit, la persona dinamitzadora obre una conversa conjunta sobre la desinformació, les proves que han fet i el joc. Disposa d'una presentació de suport per vertebrar-ho.

Nereida Carrillo · Alberto Montt

“ELS JOVES VAN ESTAR VOLTANT UNA ESTONA PER LA BIBLIOTECA, VAN AGAFAR LLIBRES EN PRÈSTEC I ENS VAN APLAUDIR. VAM ESTAR MOLT CONTENTS I SEMBLA QUE ELLS TAMBÉ.”

001 V4

¿Funcionan la

Ignacio López-Gotti y Oihan Irujo

don

PENSAMENT CRÍTIC

Una altra activitat desenvolupada per la biblioteca Biblioteca Sagrada Família-Josep Maria Ainaud de Lassarte per fomentar el pensament crític és el joc, *Cranky Uncle*, per un públic més general, preferiblement per persones majors de 16 anys.

L'objectiu d'aquest joc és entrenar el pensament crític per combatre la desinformació, a través de la descoberta de les principals tècniques de negació de la ciència, en general, i del canvi climàtic en particular. Té una duració de 2 hores.

La sessió comença amb la presentació de l'objectiu de l'activitat i del joc, i amb un breu intercanvi amb els participants. (5'-10'). Tot seguit es projecta el diaporama sobre els biaixos cognitius (a partir del llibre de Bernat Castany citat a la bibliografia), comentant alguns exemples de biaixos amb el grup (20').

Després, hi ha una projecció del diaporama basat en el joc, amb la presentació d'exemples de tècniques de negació de la ciència: falsos experts, fal·làcies lògiques, expectatives impossibles, tria esbiaixada de dades i teories de la conspiració (30').

Per a la realització del joc, cada participant respon a les preguntes de l'Oncle Rondinaire des del seu dispositiu. L'animador només avança quan tots els participants ja ho han fet. El fet que el joc sigui gratuït i en línia permet que, en el cas força probable que no aconseguim respondre a totes les preguntes, els participants puguin acabar-lo a casa, després del taller (45'). Finalment, es fa un intercanvi amb la sala sobre l'activitat (10'-15').

MATERIAL NECESSARI

- Projector i pantalla
- Ordinador connectat a la xarxa
- Un ordinador o tauleta connectat a la xarxa per cada participant

Per saber-ne més

- [Cook, John. La guía del profesor para Cranky Uncle. Skeptical Science, 2021.](#)
- Castany Prado, Bernat. Pensament crític il·lustrat. Barcelona: Thule, 2022.

En primera persona. Desinformació i rumors sobre dona i diversitat cultural

Taller teòrico-pràctic per a aprendre sobre desinformació de gènere i cultural per adquirir eines per combatre-la

PÚBLIC

Professionals de biblioteca (adults)

DURADA

120 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet i projecteur

Biblioteca Sant Pau - Santa Creu,
Barcelona

Aquesta activitat proposa que dones de diversos orígens i cultures cocreïn amb les professionals de la biblioteca Sant Pau un taller que ajudi a desmuntar falses creences.

OBJECTIUS

- Apropar el concepte de desinformació al públic adult que ja consumeix informació.
- Aprenre a desmuntar mites sobre les dones i les seves cultures des de dins.
- Creació d'un projecte propi que serà treballat pel Servei de Biblioteques de Barcelona.

DESCRIPCIÓ

El projecte es desenvolupa en dos estadis: primer, hi ha una formació a dones d'orígens diversos sobre desinformació i verificació digital; al segon estadi, aquestes dones s'apoderaran per oferir un taller a personal de biblioteques.

PREPARACIÓ

Cal anunciar l'activitat i recollir les inscripcions. Alhora, s'ha de preparar el material de suport: un Power Point amb conceptes que hagin de quedar clars i exemples en forma de textos, fotografies, imatges, vídeos o àudios.

DESENVOLUPAMENT

El més important d'aquesta activitat és que les dones participants que ens ajuden a crear el material se sentin còmodes, respectades i escoltades. Els tempos poden variar segons les seves necessitats. És important que aquestes sessions siguin accessibles, visuals i col·laboratives, donades les dificultats comunicatives. L'activitat es realitza a l'espai de l'associació, donat que per elles és un lloc més segur i de confiança.

La primera sessió busca mostrar el context del projecte a través d'exemples d'informació errònea, desinformació, les seves conseqüències i com es pot combatre. Segueix amb una dinàmica que demana a les participants que compateixin alguna informació

que elles creien certa abans de viure a Barcelona. La sessió finalitza amb una sèrie de jocs que posen a prova les seves habilitats davant la desinformació.

La segona sessió comença amb la visualització de material audiovisual i una sèrie de notícies relacionats amb la migració. Finalment, es desenvolupa una dinàmica per escollir quins temes es volen treballar a la darrera sessió amb el personal de biblioteques.

La tercera sessió es dissenyarà conjuntament amb les dones de l'Associació Diàleg de Dones i un petit grup impulsor present el dia del taller al personal de les biblioteques.

Per saber-ne més

- [Guía para la alfabetización mediática en verificación digital - Digital Future Society y Learn to Check](#)
- [Periodismo, “noticias falsas” & desinformación: manual de educación y capacitación en periodismo – UNESCO](#)
- [Un Mundo de mentira : el estado de la verdad en tiempos de la revolución tecnológica / Xurxo Torres](#)
- [Fake over - Nereida Carrillo](#)

Desmuntant la desinformació: com identificar i combatre les fake news

Taller teòrico-pràctic per detectar i afrontar les informacions falses dins i fora de la xarxa

PÚBLIC

Persones majors de 65 anys

DURADA

120 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet i projector

Biblioteca Central de Santa Coloma de Gramenet

S'ensenya a reconèixer fonts fiables, utilitzar eines de verificació, reflexionar sobre les conseqüències negatives de la desinformació i a adoptar un paper actiu i crític davant la informació que rebem.

OBJECTIUS

- Adquirir nocions bàsiques sobre el significat i l'abast de la desinformació.
- Saber què són els biaixos cognitius i per què ens predisposen a creure tota mena de falsedats i manipulacions.
- Aprendre quines són les principals eines al nostre abast per a verificar la informació.
- Aprendre a fer-ne un bon ús.
- Estimular-los a emprar-les de manera habitual.
- Fomentar un sa i prudent escepticisme davant l'allau d'informacions que constantment ens arriben i promoure un esperit crític.

DESCRIPCIÓ

El fil conductor d'ambdues sessions serà combinar continguts teòrics amb propostes de caire pràctic i lúdic.

PREPARACIÓ

Cal anunciar l'activitat i recollir les inscripcions. Alhora, s'ha de preparar el material de suport que reculli els conceptes i les informacions bàsiques que es volen transmetre.

DESENVOLUPAMENT

Durant la primera sessió, passarem per la pantalla una tria del material disponible a la *Intradiba* sobre manipulació, desinformació, fake news i biaixos cognitius. Després, es proposen dues activitats:

- Activitat 1: Penjarem a la paret diverses notícies, algunes verídiques, d'altres falses i altres que són enganyoses o tretes de context, i demanarem als participants que les identifiquin correctament.
- Activitat 2: Penjarem a la paret un seguit de textos clarament esbiaixats, i demanarem que identifiquin a quin tipus de biaix pertanyen.

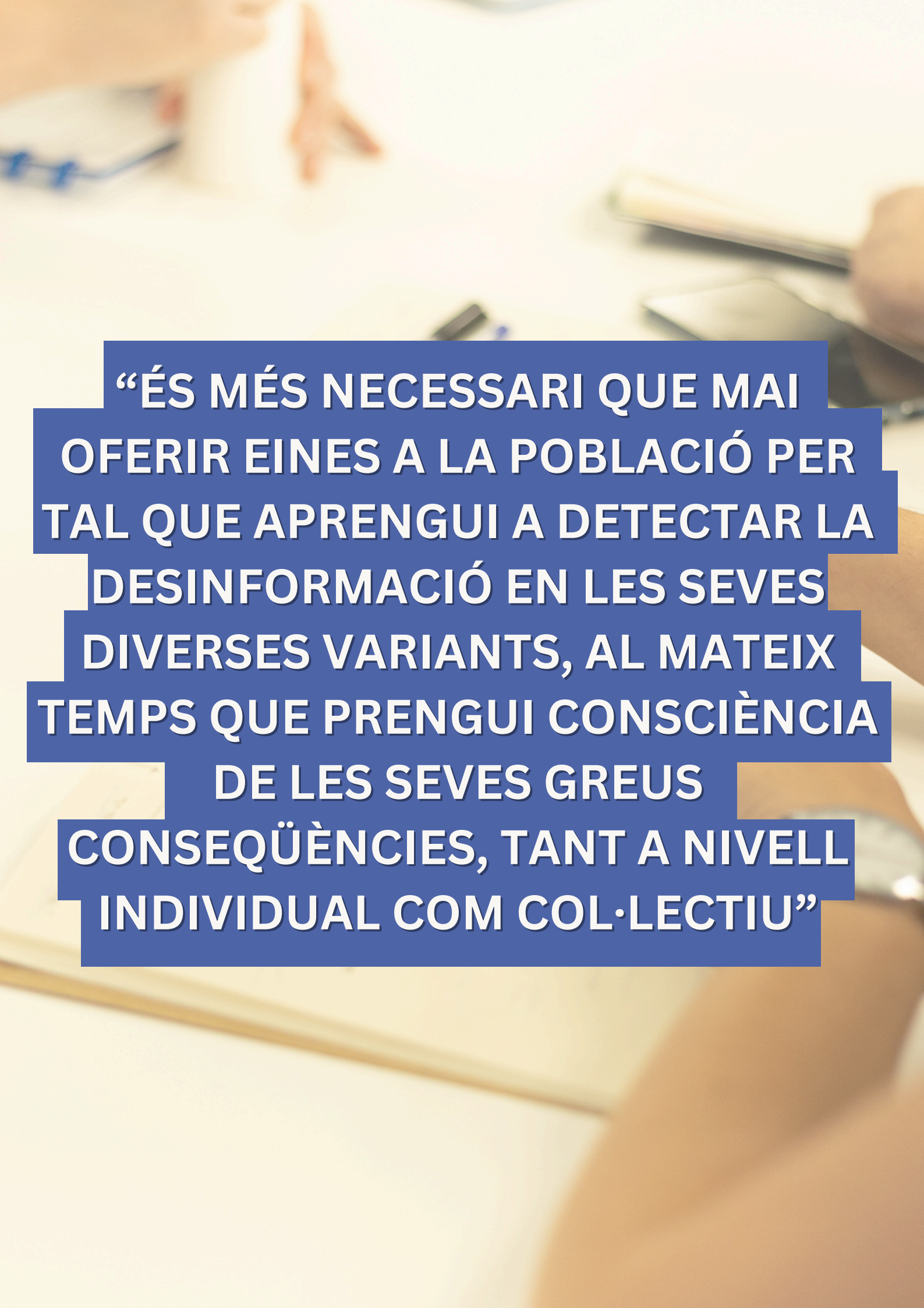
A a segona sessió, mostrarem les diferents webs i eines a treballar i, per a cada cas, seleccionarem un exemple concret. També es proposen dues activitats:

- Activitat 1: Verificar una imatge o vídeo.
- Activitat 2: Analitzar l'autenticitat d'una suposada notícia.

Per saber-ne més

- Castells, Manuel. *Comunicación y poder*. Madrid: Aliana, 2009.
- Han, Byung-Chul. *Infocracia: la desinformación y la crisis de la democracia*. Barcelona: La Magrana, 2022.
- Lakoff, George. *No pienses en un elefante: lenguaje y debate político*. Barcelona: Península, 2017.
- Magallón Rosa, Raúl. *Unfaking news: cómo combatir la desinformación*. Madrid: Pirámide, 2019.
- Moreno Bobadilla, Angela (y otros). *Fake news, desinformación y otros desórdenes informativos*. Madrid: Fragua, 2022.
- Ramonet, Ignacio. *La era del conspiracionismo: Trump, el culto a la mentira y el asalto al Capitolio*. Buenos Aires: Siglo XXI, 2022.
- Rid, Thomas. *Desinformación y guerra política: historia de un siglo de falsificaciones y engaños*. Barcelona: Crítica, 2021.
- Serrano, Pascual. *Desinformación: cómo los medios ocultan el mundo*. Barcelona: Península, 2020.
- Stengel, Richard. *Guerras de la información : cómo perdimos la batalla de la desinformación y qué podemos hacer en el futuro*. Barcelona: Roca editorial, 2021.

**“ÉS MÉS NECESSARI QUE MAI
OFERIR EINES A LA POBLACIÓ PER
TAL QUE APRENGUI A DETECTAR LA
DESINFORMACIÓ EN LES SEVES
DIVERSES VARIANTS, AL MATEIX
TEMPS QUE PRENGUI CONSCIÈNCIA
DE LES SEVES GREUS
CONSEQÜÈNCIES, TANT A NIVELL
INDIVIDUAL COM COL·LECTIU”**

Verificació digital per a públic adult

Taller teòrico-pràctic per a aprendre a destriar la informació errònia o maliciosa destinat a adults

PÚBLIC

Adults

DURADA

60 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet i projecteur

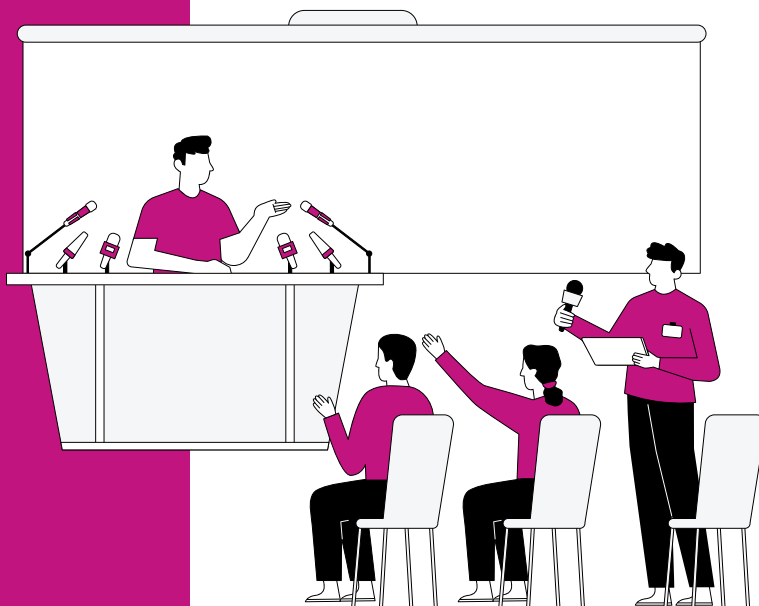

Biblioteca Pompeu Fabra,
Biblioteca Antoni Comas i
Biblioteca Popular, Mataró

Aquesta activitat proposa una formació per a públic adult per tal d'identificar les formes de la desinformació i aprendre eines per contrastar informació en espais digitals.

OBJECTIUS

- Apropar el concepte de desinformació al públic adult que ja consumeix informació
- Donar eines i recursos per identificar desinformació
- Establir un espai per a parlar i reflexionar sobre la presència de la desinformació en diferents àmbits

“ELS ASSISTENTS HO VAN TROBAR MOLT NECESSARI I INTERESSANT. ENS VAN FER LA REFLEXIÓ QUE ELS COMPORTA UN ESFORÇ CONTRASTAR LA INFORMACIÓ REBUDA”

LA INVASIÓN DE LO FALSO

DESCRIPCIÓ

Es planteja un taller teòrico-pràctic sobre desinformació a un públic adult amb l'ajuda de material audiovisual de suport. S'explica mitjançant l'ajuda d'exemples, què és la desinformació, quins tipus i àmbits presenta i quines eines poden emprar per a verificar.

PREPARACIÓ

Cal anunciar l'activitat i recollir les inscripcions. Alhora, s'ha de preparar el material de suport que ens facilitarà vertebrar la sessió. També prepararem un llistat de recursos imprès que els assistents s'enduran un cop acabada l'activitat.

DESENVOLUPAMENT

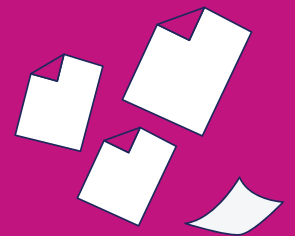
En primer lloc, cal donar la benvinguda i introduir la temàtica del taller. L'activitat està pensada perquè la formació avanci compaginant coneixements nous, exemples, dubtes i reflexions dels assistents i alguna prova per comprovar que està tot ben rebut i assimilat. S'ha de buscar la participació dels assistents amb els exemples, intentant que verifiquen o esbrinen la informació mostrada abans d'ensenyar la solució.

Un cop finalitzada la sessió, s'entrega als assistents un dossier amb informació recollida per l'activitat i una relació de recursos per ampliar coneixements.

Per saber-ne més

- [Guia per a l'alfabetització mediàtica en verificació digital](#), de Learn to Check i la Fundació Mobile World Capital Barcelona
- [Les claus per verificar informació](#), article de Learn to Check
- [Eines per verificar i combatre les fake news](#), article de "Fets o fakes", Catalunya Ràdio

Verificació gamificada

Formació per partida doble: taller sobre desinformació i *escape-room* sobre verificació per a adolescents

PÚBLIC

Alumnat de 3r i 4t d'ESO

DURADA

90 minuts

NECESSITATS

Per al taller, cal ordinador amb connexió a Internet, projector i un espai amb cadires. Per a l'*escape-room*, calen els materials de l'*escape room* del projecte Entre Línies

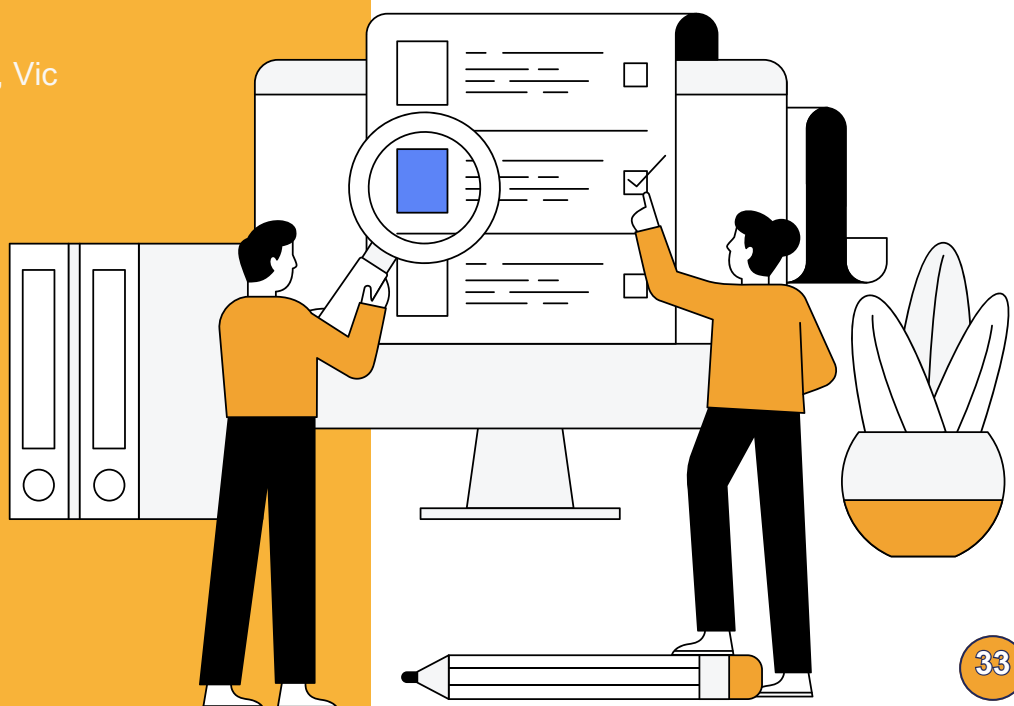

Biblioteca Pilarin Bayés, Vic

Aquesta activitat combina una formació sobre desinformació amb un *escape-room* per tal de comprovar que els joves han assimilat i saben emprar les eines de verificació apreses a la primera part de la formació.

OBJECTIUS

- Comprensió del concepte de desinformació
- Conscienciació de la responsabilitat que implica la difusió d'informació errònia o maliciosa
- Foment de l'esperit crític a l'hora d'informar-se
- Posada en pràctica de les eines de verificació apreses

DESCRIPCIÓ

Des de la biblioteca, es treballa una sessió anual d'uns 90 minuts on es combina una fase teòrica per aprendre què és la desinformació, quines són les seves característiques, com podem detectar-les i evitar-ne la difusió, amb una segona part pràctica.

Aquesta segona part consistirà en un escape room on hauran de verificar informació extreta d'Internet i les xarxes socials, especialment TikTok i Instagram. Es posarà èmfasi en la desinformació sobre salut que reben els joves diàriament a través d'aquests canals.

1 Benvinguda

2 Fase teòrica: conceptes bàsics sobre desinformació

3 Escape Room

4 Conclusió: debat i reflexions

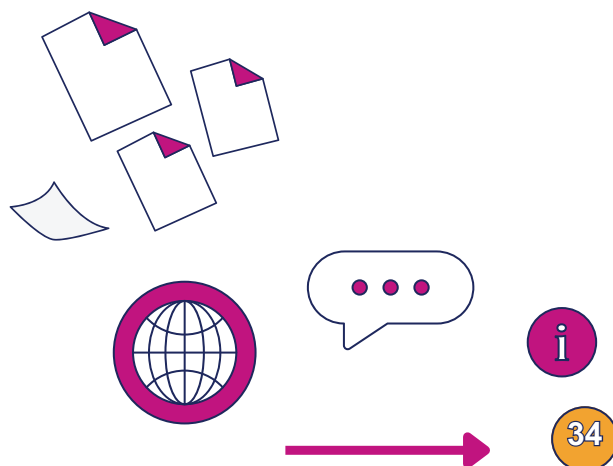
PREPARACIÓ

Per a la part teòrica, només cal habilitar un espai amb cadires i un projector connectat a un ordinador i preparar-ne prèviament la presentació de suport i el contingut.

Per a l'*escape-room*, caldrà seguir les instruccions del Lot Fake News i preparar totes les proves a l'espai prèviament.

DESENVOLUPAMENT

La primera mitja hora de la sessió, els participants seuran a les cadires i atendran l'explicació amb el suport d'un projector. Se'ls introdueix la temàtica amb una breu explicació en forma de conversa per tal d'identificar també quin és el nivell del grup. La pregunta amb què començar pot ser que algú defineixi què és una notícia falsa. A partir del debat o la resposta que es doni, s'explicaran conceptes bàsics i eines de verificació. Abans d'acabar aquesta part, es farà un torn de dubtes.

DESENVOLUPAMENT

Un cop acabada la part teòrica, es faran 8 grups igualats (demanar ajuda al professorat) i es distribuïran per l'espai. Se'ls explica la narrativa de l'escape-room i a partir d'aquí, cada grup ha d'escanejar un codi QR amb algun dispositiu mòbil per tal de començar les proves. L'objectiu final és aconseguir la clau d'un cadenat que obre una caixa i que els permetrà sortir del videojoc.

Abans de començar l'escape-room, cal recalcar que és col·laboratiu, no cal córrer perquè cada grup seguirà un recorregut diferent i es necessita la feina de tots per arribar a la solució. Per saber-ne més, cal llegir les instruccions que s'ofereixen.

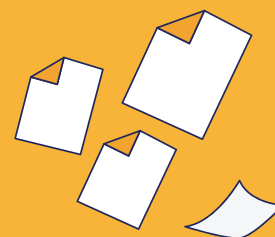
Un cop acabat el taller, s'obre un breu espai de reflexió i debat. En primer lloc, es repassen les proves que han generat més dificultat o debat. Es destaquen els elements més significatius (ús de la IA, fakes de les XXSS, mètodes de verificació, perills d'alguns reptes virals...). També se'ls pot demanar si els ha arribat informació d'aquest tipus i si ho van detectar, si tenen qualsevol dubte, si s'ho han passat bé, etc. També és interessant comentar, especialment als de 4t d'ESO que l'any següent fan el treball de recerca (TR), que tenen la biblioteca com a font de documentació i prescripció per als seus treballs, i que caldrà que estiguin atents al perill de la desinformació a l'hora d'elaborar-los.

Finalment, s'aconsella que la biblioteca envii un qüestionari a l'institut per recollir les valoracions de totes les activitats que s'hi han desenvolupat.

Per saber-ne més

- Carrillo, Nereida. *Fake over*. Barcelona: Flamboyant, 2022. ISBN 9788418304385

Bingo!

Bingo d'imatges per alumnes d'institut

PÚBLIC

Alumnat de 2n d'ESO

DURADA

50 minuts

NECESSITATS

- Fulls de bingo
 - Fulls amb apunts sobre desinformació
-

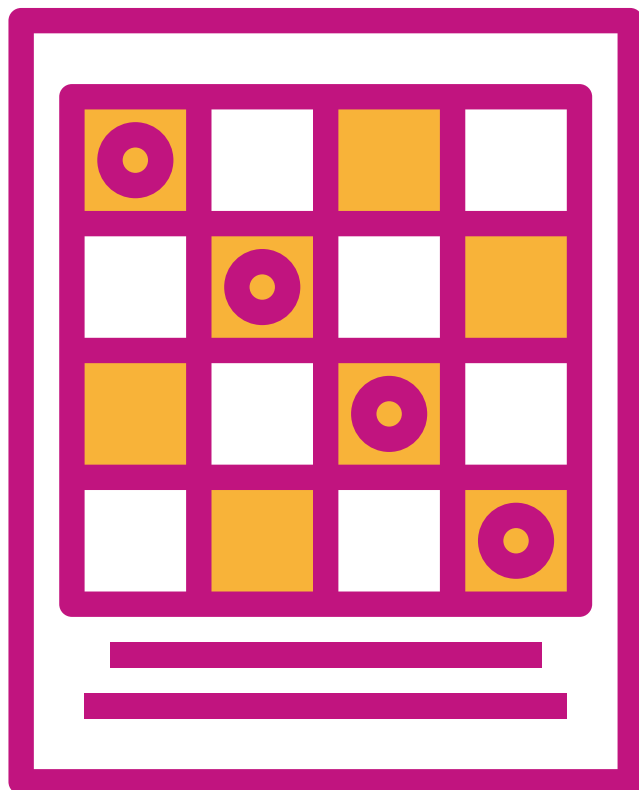

Biblioteca de Caldes de Montbui

El taller utilitza eines de verificació com a element estructural per organitzar l'experiència, centrant-se en desenvolupar habilitats per identificar contingut fals.

OBJECTIUS

- Aprendre a diferenciar contingut fals generat de contingut real.
- Conèixer eines de desinformació i com utilitzar-les.

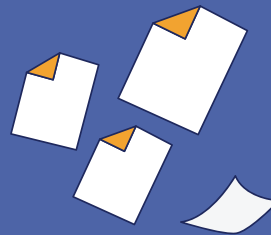
DESENVOLUPAMENT

La sessió comença amb una part teòrica, on breument el dinamitzador de l'activitat explica algunes tècniques de verificació d'informació, fent èmfasi en el mètode PANTERA. Seguidament, també ensenya com verificar imatges per saber si són reals.

La part pràctica consisteix a jugar a un bingo. Cada alumne té una carta de bingo on han de destriar allò real d'allò fals. L'interessant és que aquestes cartes es vagin renovant amb temes d'actualitat.

Cada joc són 15 imatges i han d'anar marcant. El primer que canti Bingo, guanya! Tenen cartes que poden generar per fer dinàmiques diferents i resums de la teoria que s'ha exposat durant la primera part de la sessió.

Aquest taller adopta un enfocament gamificat que va sorgir com a resposta a les necessitats específiques d'aquest públic objectiu, identificades en una reunió prèvia amb els centres.

A hand holding a pen is writing in a spiral notebook. The background is a wall with a Spanish flag sticker. The text is overlaid on the image in a purple box.

**JA HEM REALITZAT 5
SESSIONS I ELS JOVES ES
MOSTREN PROACTIUS AMB
LES PROPOSTES DE LA
BIBLIOTECA, CONTRIBUINT
TANT EN EL CONTINGUT COM
EN LES DINÀMIQUES DE JOC.**

Converses

Taller sobre desinformació per joves que col·laboren en un hipotètic cas policial

PÚBLIC

Alumnat d'ESO

DURADA

90 minuts aproximadament.

NECESSITATS

- El portàtil de la Natalia
- Un ordinador per grup
- Imatges a la paret on es vegin els materials més grans.

Taller teòrico-pràctic sobre desinformació per a un públic adolescent per tal d'aprendre a descartar *fakes*.

OBJECTIUS

- Conèixer i comprendre la desinformació
- Ajudar els participants a identificar els diferents tipus de desinformació i els seus efectes.
- Fomentar l'ús de les eines de verificació.
- Potenciar el treball en equip i l'aprenentatge lúdic
- Afavorir la cooperació entre participants a través d'un concurs que incentivi la detecció de notícies falses
- Reforçar el pensament crític.

Biblioteca Francesc Pujols (Martorell)
Biblioteca de Viladecans

DESENVOLUPAMENT

El taller està dividit en tres parts.

La primera és la part teòrica. Es familiaritza als alumnes amb els bàsics de la desinformació, tècniques per detectar-la i què poden fer per aturar la seva expansió.

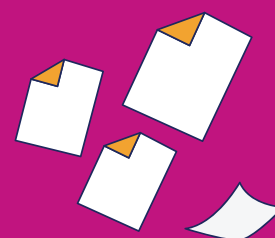
Durant la segona part comença el treball pràctic. Es presenta un cas hipotètic on una noia de la seva edat aproximadament ha desaparegut. Els alumnes tenen el portàtil de la noia amb informació que ella tenia allà guardada i han de descartar tot allò que creguin que és fals, segons el que han après, per intentar trobar-la. També tindran els materials impresos i un ordinador per grup per poder comprovar la informació.

A la tercera i darrera part de la sessió, es fa una taula rodona on es comparteix la informació i desinformació que han trobat a la conversa i finalment es debat sobre la importància de la verificació de la informació.

Per saber-ne més

- *Fake news: que no ens enganyin!*
Simona Levi i Marc Planas
- *La invasió de les notícies falses: com detectar notícies falses, desinformació i teories de la conspiració.*
Elise Gravel

Va, no m'aixequis la camisa!

Taller sobre *deepfakes* i com identificar-los per joves de batxillerat

PÚBLIC

Alumnat de batxillerat

DURADA

90 minuts aproximadament.

NECESSITATS

- Espai amb pantalla i projector i cadires.
- Portàtil per projectar presentació, kahoot, etc.
- 6 sobres amb 6 imatges i/o notícies impreses a dins de cada sobre
- 6 tauletes per fer el kahoot

Biblioteca Ca l'Oliveres, Llicà d'Amunt

Taller pràctic sobre continguts falsos generats a través d'intel·ligència artificial

OBJECTIUS

- Aprendre a diferenciar contingut generat per IA de contingut real.

DESENVOLUPAMENT

El taller comença abans de la seva realització. S'envia a priori dues imatges als alumnes de dos animals. Una és real i l'altra està generada a través d'intel·ligència artificial. Les dues fotografies seran d'un espai de la biblioteca amb un animal viu a dins (una cabra i un gos). La de la cabra és real i la del gos serà creada mitjançant la IA de Canva.

Fins al dia del taller, els alumnes tenen temps per pensar quina és real i quina no ho és i ho debatran quan arribin a la biblioteca. La solució s'acompanya de preguntes sobre la informació que trobem a internet i a les xarxes socials. Ens ho creiem tot? Intentem saber si allò que veiem o llegim és real o ens conformem? Tenim en compte la font d'on prové la informació? Compartim informació que no sabem si és certa?

Després, jugaran a un Kahoot en grup. S'imprimiran les imatges i notícies que apareixen al Kahoot i es deixaran a un sobre a sobre la taula de cada grup (6 imatges i/ o notícies trobades a la xarxa de les quals 3 són falses). És important que els alumnes expliquin els motius que els han fet decidir que una imatge o notícia és falsa o real. Han d'explicar les eines amb que han verificat les imatges i notícies falses. S'ensenyarà el mètode PANTERA a partir del vídeo de Learn to Check.

Al final, es faran unes conclusions reflexionant sobre com ha anat l'activitat i què han après.

Per saber-ne més

- Carrillo, Nereida. **Fake Over**. Barcelona: Flamboyant, setembre de 2022.
- Levi, Simona. **Fake news: que no ens enganyin! : guia pràctica sobre les notícies falses i la desinformació**. Barcelona: Bindi Books, gener 2022.
- Powerpoint "Com verificar una fotografia. Les claus"
- [Vídeo "Fake o real? La mili, Reino Unido y Notre Dame"](#)
- [Article "Infodèmia, deepfake, fake news... la desinformació en 10 paraules"](#)
- [Vídeo: "Desinformación: el engaño compartido"](#)
- [Vídeo: "El listo que todo lo sabe"](#)
- Webs de verificació (Maldita, Newtral, Verificat, etc.)

**“ELS ALUMNES
S’ADONEN QUE NO
S’HAN DE CREURE
TOT EL QUE VEUEN”**

Detectius de la Veritat!

A través d'un *escape room*, els joves han d'aturar el Desinformador maliciós

PÚBLIC

12-13 anys

DURADA

90 minuts

NECESSITATS

Calen Llapis, pissarra, tauletes, una fitxa dissenyada amb les indicacions del joc i amb espai per omplir els resultats de les verificacions

Biblioteca Font de la Mina,
Sant Adrià de Besós

Es planteja un *escape room* en què l'alumnat esdevé "Detectius de la Veritat" i hi han d'aturar un malvat anomenat "Desinformador maliciós", que es dedica a escampar informacions falses i ha convertit el món en un caos de desinformació.

OBJECTIUS

- Donar eines als nens i nenes per aprendre a identificar i verificar la informació que els hi arriba pels diferents canals
- Conscienciar sobre l'existència de la desinformació

DESCRIPCIÓ

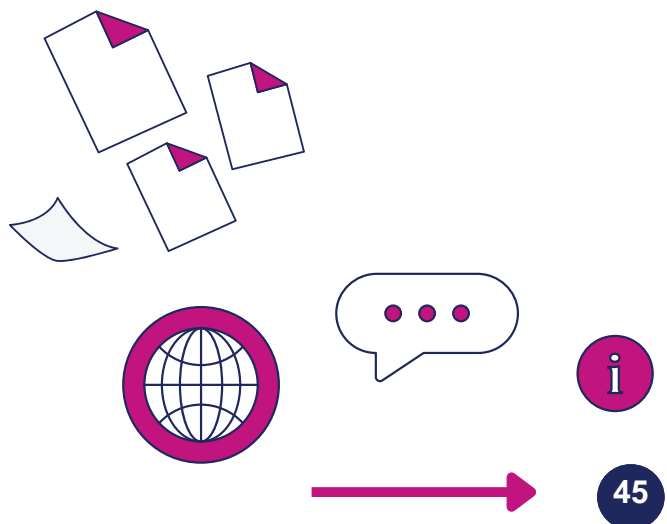
Es proposa una activitat sobre desinformació en forma d'escape room. Els i les alumnes són "Detectius de la veritat" i hi han d'aturar a un malvat anomenat "Desinformador maliciós" que es dedica a escampar informacions falses i ha convertit el món en un caos de desinformació. Els "Detectius de la veritat" per tal d'acabar amb el "Desinformador maliciós", hauran de contrastar un seguit d'imatges i informacions i aprendre conceptes bàsics al voltant de la desinformació. L'activitat acaba amb un debat-reflexió en relació als *fakes* que ens arriben diàriament.

- 1 Rebuda alumnat, benvinguda i formació d'equips. S'explica la narrativa
- 2 Es reparteix una sopa de lletres per començar l'escape room
- 3 Proves de l'escape room
- 4 Conclusió: debat i reflexions

PREPARACIÓ

Cal contactar prèviament amb l'institut per explicar-los l'activitat i coordinar una petita introducció sobre la desinformació i les fake news (el material de suport el proporciona la biblioteca). L'activitat es pot repartir en 2 dies perquè tot el curs de 1r de la ESO pugui participar i els grups no siguin molt grans.

La biblioteca prepara la narrativa de l'escape room i els materials necessaris. La narrativa és la següent: Hi ha un malvat que es diu "Desinformador Maliciós" que es dedica a escampar fakes i desinformació per tot el món per crear el caos i que la gent estigui confosa, però els alumnes seran els "Detectius de la veritat" i tenen la missió d'acabar amb el caos detectant i verificant els fets (notícies, imatges, etc). Les proves són: buscar notícies, imatges i posts per verificar i geolocalitzar.

DESENVOLUPAMENT

En primer lloc, l'alumnat atén una petita explicació de la dinàmica de l'activitat. Comencen el joc fent una sopa de lletres amb la paraules clau relacionades amb la temàtica, on hi trobaran un missatge encriptat que els porta a la indicacions per començar l'escape room. Un cop han trobat les indicacions comencen a fer les proves.

La prova 1 consisteix a detectar i verificar informacions falses. Els "Detectius de la Veritat" han de verificar 4 notícies que trobaran a la secció del Manga de la biblioteca. Amb les tauletes, han de buscar les notícies que els hi proposem hi han de detectar quines són notícies reals i quins continguts són falsos.

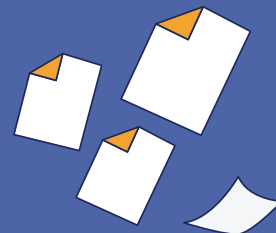
La prova 2 comporta examinar imatges. Els "Detectius de la Veritat" han d'examinar 4 imatges i verificar si són reals o són falses. Finalment, la prova planteja geolocalitzar indrets. Els "Detectius de la Veritat" han de geolocalitzar 2 imatges que són dos indrets del món, per saber de quins llocs es tracten. Poden utilitzar el Google street view i esbrinar-ho.

Quan tots els grups han acabat les proves, es fa una petita xerrada per obtenir el feedback de l'activitat, posar en comú les respostes de les proves i acabar amb un torn de preguntes i reflexions.

Per saber-ne més

- Web [Learn to Check](#)
- Web d'[El Mundo Today](#)
- Web de [Newtral](#)
- Web de [Maldita.es](#)

**“EL DESINFORMADOR
MALICIÓS HA CONVERTIT
EL MÓN EN UN CAOS I
LA MISSIÓ DELS JOVES
ÉS ATURAR-LO”**

I tu, t'ho creus?

Taller per aprendre a detectar informació falsa en edats primerenques

PÚBLIC

5è-6è de primària

DURADA

60 minuts

NECESSITATS

Caldrà ordinador portàtil, projector, pantalla, pissarra, connexió a internet, presentació de Power Point elaborada prèviament i exemples de piulades i WhatsApps

Biblioteca Joan Petit Aguilar,
Sant Feliu de Codines

Aquesta iniciativa planteja una activitat teòrico-pràctica en què l'alumnat aprèn alhora que experimenta sobre la desinformació i les estratègies de verificació. Es proposa treballar amb infants del cicle superior de primària per fer una formació preventiva davant els danys de la desinformació.

OBJECTIUS

- Detectar la part de manipulació en el boca-orella.
- Reconèixer els rumors i les seves possibles conseqüències.
- Exposar les diferents formes en què es difonen els rumors: les noves i les tradicionals.
- Observar com el rumor pot generar desinformació i, per tant, conflicte.
- Facilitar eines per detectar i actuar davant dels rumors.

DESCRIPCIÓ

A partir d'una presentació en powerpoint en què s'explica què és la desinformació, s'obre un torn de preguntes per definir els rumors i consensuar una sèrie d'accions a través del lema RES (Responsabilitat, Empatia i Sentit Comú) per tal d'evitar la difusió. Es realitzaran un parell de dinàmiques: el joc del telèfon i la comprovació de piulades i *whatsapps*.

PREPARACIÓ

Cal gestionar la formació amb els centres educatius i els equips docents, preparar la presentació dels continguts, recopilar piulades falses i continguts fraudulents que treballarem com a exemples i comprovar el funcionament de l'equipament tècnic necessari.

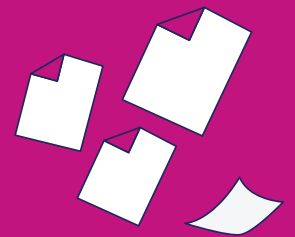
DESENVOLUPAMENT

En primer lloc, es realitza una explicació del concepte rumor a través del powerpoint. Seguidament, s'explica la dinàmica del Joc del telèfon i es juga perquè vegin com una informació pot variar en el boca-orella. A continuació, es mostren exemples de piulades i cadenes de WhatsApp i se'ls proposa comprovar si són certs a través d'eines i webs de verificació. Per últim, es tanca l'activitat amb una petita conversa que reculli conclusions i reflexions finals. S'obrirà un torn d'intervencions on es podran fer preguntes per aclarir conceptes i idees i es realitzarà una valoració conjunta.

Per saber-ne més

- Carrillo, Nereida i Montt, Alberto. Fake Over. Barcelona : Flamboyant, 2022.
- Namaka. Mataró: Namaka, 2017. 2023, núm. 36. ISSN 2564-9329.
- Web de [Learn to Check](#)

Aturem la desinformació!

Taller per aprendre a verificar i escape room sobre desinformació per consolidar els aprenentatges

PÚBLIC

Alumnat de 2n i 3r ESO

DURADA

120 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet, projector, pantalla i altaveus, tauletes digitals per fer el formulari de l'Escape room, kit de l'Escape Room

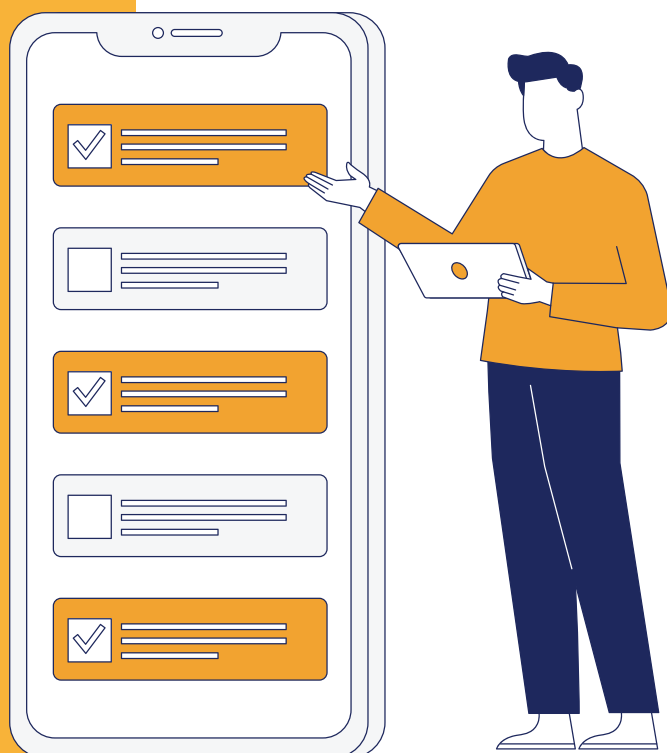

Biblioteca Josep Jardí,
Santa Perpètua de Mogoda

Aquesta proposta planteja una activitat completa que inclou una part teòrica sobre la temàtica i també una part gamificada en forma d'escape room.

OBJECTIUS

- Fomentar el pensament crític en els assistents a l'activitat vers als continguts digitals que els hi arriba per xarxes socials
- Que no es quedin només amb embolcall de la informació, sinó que vulguin anar més enllà, tenint esperit crític i que en siguin conscients

DESCRIPCIÓ

En primer lloc, es treballen conceptes amb l'ajuda d'un PowerPoint que conté materials audiovisuals com vídeos, imatges, etc. A la segona part, els assistents han de superar un escape room mitjançant els coneixements i les eines de verificació que han après.

PREPARACIÓ

Prèviament al dia de la sessió, caldrà elaborar el material que emprarem. D'una banda, podem preparar una presentació per a la part més informativa, amb eines i exemples. També caldrà tenir tots els materials de l'escape room i parlar amb els tutors dels assistents perquè organitzin els grups de l'escape room per tal de fer-los compensats.

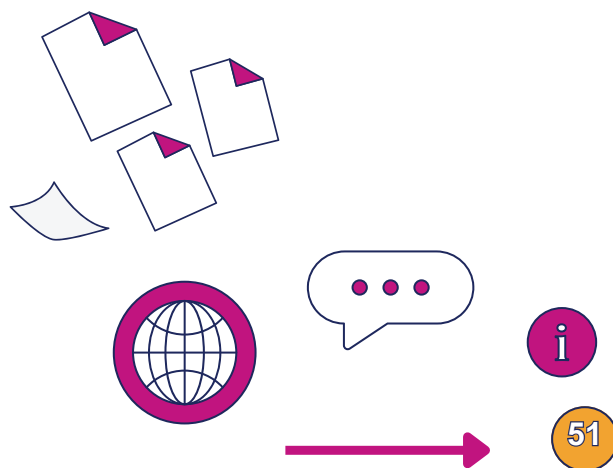
De l'altra, el mateix dia de la sessió, haurem d'assegurar-nos que l'ordinador i el projector funcionen bé i que hi ha dispositius disponibles per als participants (2 tauletes per equip).

-
- 1 Benvinguda i explicació de la dinàmica de la sessió.

 - 2 Xerrada: què és la desinformació i eines de verificació

 - 3 Escape room

 - 4 Conclusions de la sessió i tancament
-

DESENVOLUPAMENT

A la primera part, amb el PowerPoint, és important incidir en els següents conceptes:

- El món de la desinformació (Fake news versus desinformació)
- Els rumors falsos i les teories de la conspiració
- Actors de la desinformació (qui hi ha al darrere)
- Què és la verificació. Aplicació del mètode P-A-N-T-E-R-A (Learn to Check)
- Els biaixos cognitius (tendències a partir del que pensem)
- Eines per verificar rumors falsos: fact-checkers
- Eines per verificar imatges i vídeos: la cerca inversa
- QR amb enllaç a altres recursos sobre el món de la desinformació (eines digitals i bibliografia)

Un cop feta la primera part, es passarà a l'Escape Room. Abans de començar, els participants es dividiran en petits grups per poder fer les proves. Segons el nombre d'assistents es faran 4 o 8 equips. Des de la biblioteca, se'ls facilitarà 2 tauletes per equip, per tal que puguin omplir els formularis en línia i superar totes les proves.

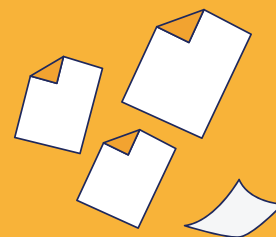
Finalment, un cop realitzat l'Escape Room, es farà una ronda d'experiències, per tal de fer un feedback de l'activitat. Es designarà un portaveu a cada equip i se'ls faran preguntes tipus:

- Quina prova us ha semblat més difícil? Quina la més fàcil?
- Us heu divertit? Heu après?
- Què feu vosaltres quan a xarxes algú publica fakes o insults? Us heu trobat trols a xarxes?
- Us creieu la informació que coincideix amb el que vosaltres penseu sense comprovar-la?

Per saber-ne més

- “El viaje de un bulo”
- Mètode verificació: PANTERA
- Verificadors digitals (Fact-checkers):
 - <https://toolbox.google.com/factcheck/explorer>
 - <https://www.verificat.cat/verificacions/>
 - <https://www.ccma.cat/catradio/fets-o-fakes/especial/4810/>

Alerta estafes!

Taller sobre desinformació aplicada a fraus digitals adreçat a gent gran

PÚBLIC

Gent gran

DURADA

De 60 a 90 minuts

NECESSITATS

Ordinador amb connexió a Internet, projector, pantalla i altaveus

Biblioteca Sibil·la Durfort,
Collbató

En aquesta activitat, s'aborda la desinformació des de la possibilitat de patir fraus digitals i s'intenta donar eines per a reconèixer-los i evitar-los. Està adreçada a gent gran, un públic vulnerable davant d'aquesta informació falsa lucrativa per als delinqüents digitals.

OBJECTIUS

- Informar i empoderar a la gent gran per garantir una Internet segura
- Reconèixer quins són els mecanismes més comuns d'estafes digitals
- Conscienciar sobre tot el que pot arribar a passar i quines formes adquireix el frau avui en dia
- Donar consells i eines davant les ciberamenaces
- Posicionar la biblioteca com a centre d'informació veraç i de lluita contra la desinformació

**“EL PHISHING, EL SMISHING
I EL VISHING SÓN FRAUS
DIGITALS FREQUENTS ENTRE
LA GENT GRAN SOBRE
ELS QUALS S’ALERTA”**

DESENVOLUPAMENT

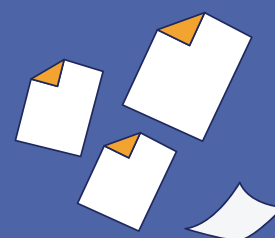
Una vegada han arribat tots els assistents, la sessió comença amb una breu presentació del que és la desinformació, el frau digital i fent al·lusió del nombre elevat d'estafes a l'any per tal de fer participants presents si han patit alguna vegada un intent de frau digital. A continuació, s'introdueixen els conceptes claus de la desinformació i els vídeos de cada tipologia de frau digital, així com, els mecanismes per verificar els continguts o eines per reconèixer la informació falsa.

En una segona part més pràctica, es projecta un test interactiu de Genial.ly amb sis preguntes. El joc versarà sobre casos reals de frau digital i s'aproparà a un Trivial en format. D'aquesta manera, el grup (3 o 4 persones) que tingui el màxim nombre de 'formatges de colors' del trivial, serà qui aconseguirà el títol de millor Grup verificador STOP estafes. I a tots els participants, se'ls entregarà una infografia sobre consells de seguretat i mètodes per contrastar la informació, el decàleg de bones pràctiques.

Per saber-ne més

- [Agència de Ciberseguretat de Catalunya](#)
- [Instituto Nacional de Ciberseguridad](#)
- [Internet + segura](#)
- Vídeo Agència Catalana de Protecció de Dades, [Phishing](#)
- Vídeo Agència Catalana de Protecció de Dades, [Smishing](#)
- Vídeo INCIBE, [Vishing](#)
- Vídeo MyDataMood, [Astrosurfing](#)
- [Verificat](#)
- [Maldito Bulo](#)
- [Newtral](#)
- Article [Learn to Check. Estafes a Internet: com intenten enganyar-nos?](#)

DESCRIPCIÓ

Proposem un taller en forma de xerrada sobre els fraus digitals. Mitjançant suport audiovisual, es defineix què és el frau digital i quin és el volum i les pèrdues motivades per aquestes estafes.

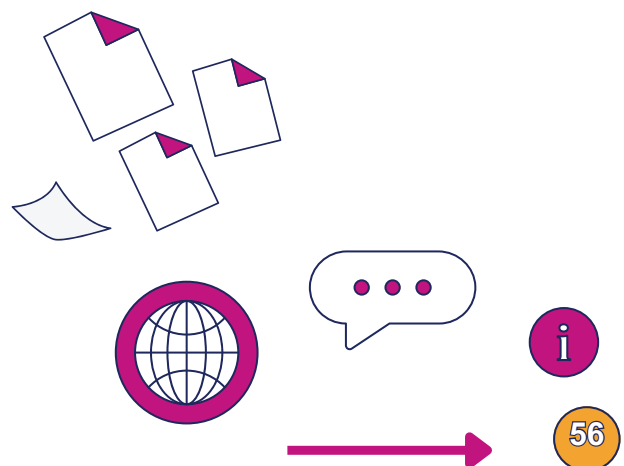
S'aborden algunes tipologies de frau digital més comuns: *phishing* (email), *smishing* (SMS), *vishing* (trucada de veu) o *fake news* (XXSS) amb exemples quotidians, com SMS, correus o trucades telefòniques de millores en la tarifa de la llum.

Finalment, es proporciona un decàleg de bones pràctiques amb consells de seguretat i mètodes per contrastar la informació, que abans s'haurà treballat de forma pràctica mitjançant un Trivial amb el programa Genial.ly per generar debat i compartir experiències entre els participants.

-
- 1 Benvinguda i explicació de la dinàmica
 - 2 Xerrada: què és la desinformació, eines per contrastar informació i exemples de frau
 - 3 Conclusions de la sessió i tancament
-

PREPARACIÓ

Prèviament al dia de la sessió, caldria coordinar el taller amb la treballadora social de l'Ajuntament i el president del Casal d'avis, per determinar el lloc i el dia que es realitzarà l'activitat. També caldrà establir el nombre de participants, aforament fins a 15 persones, i preparar el material que es projectarà: powerpoint i Genial.ly amb preguntes. Finalment, el mateix dia de la sessió, s'haurà de preparar la sala on es desenvoluparà el taller amb connexió a Internet per projectar la presentació en una pantalla.

Fake you: no et deixis enganyar per la desinformació!

Taller sobre desinformació dirigit a joves

PÚBLIC

Joves de 3r i 4t d'ESO.

DURADA

120 minuts

NECESSITATS

- Sistemes de projecció (projector, pantalla...)
- Portàtil
- Connexió a la xarxa
- Pissarra
- Cadires en semicercle
- Lot Fake News –tant per a la part teòrica (presentació), com per la part pràctica (materials per a dur a terme l'escape room (inclou un cofre (més un joc de claus en el seu interior i sobres amb un QR).

Biblioteca del Nord, Biblioteca de Ponent i Biblioteca Vapor Badia (Sabadell).

Aquest taller per a joves sobre desinformació combina una part teòrica, on s'explica com detectar informació falsa i entendre els mecanismes de la manipulació, amb una activitat pràctica tipus escape room.

OBJECTIUS

- Aprendre a identificar *fake news* i comprendre com es difonen per evitar caure en la desinformació.
- Desenvolupar el pensament crític mitjançant l'anàlisi de fonts i continguts en un entorn pràctic i interactiu.
- Fomentar la col·laboració i la resolució de problemes en equip.

DESENVOLUPAMENT

El taller s'inicia amb una benvinguda (10 minuts) on es presenta l'activitat i es demana a l'alumnat que participin definint què són les notícies falses. Tot seguit, s'explica la dinàmica del taller que consta de dues parts: una fase teòrica (30 minuts), on es presenten conceptes sobre la desinformació a través d'una presentació i un debat, i una fase pràctica (1 hora) amb un escape-room en grup. Els alumnes, dividits en grups, han de resoldre pistes i proves utilitzant codis QR per desbloquejar un cofre que conté claus per alliberar un presoner fictici. Finalment, a la conclusió (20 minuts), es revisen les proves, es promou la reflexió sobre l'aprenentatge i s'obren espais de debat sobre les experiències viscudes durant el joc, destacant com s'ha anat verificant la informació.

Per saber-ne més

- Fake Over / Nereida Carrillo. Barcelona : Flamboyant, setembre de 2022
- Fake news: que no ens enganyin! : guia pràctica sobre les notícies falses i la desinformació / Simona Levi i Marc Planas. Barcelona : Bindi Books, gener 2022
- Faig likes, per tant existeixo : xarxes socials, periodisme i un virus estrany anomenat fake news / Isabel Meira. Barcelona : Takatuka, novembre de 2021
- Fake you : fake news y desinformación / Simona Levi. Barcelona : Raig Verd, 2019
- Bulos científicos : de la tierra plana al coronavirus / Alexandre López Borrull. Barcelona : Oberon, 2020

- Fake news! : bulos que cambiaron el curso de la historia / María Correas, Enda Kenneally. [Madrid] : Titilante Ediciones, [2019]
- Posverdad : la nueva guerra contra la verdad y cómo combatirla / Matthew d'Ancona. Madrid : Alianza Editorial, [2019]
- Veritat, postveritat i fake news / Joan Garcia del Muro. Lleida : Pagès Editors, juny de 2020
- El Derecho a no ser engañado : y cómo nos engañan y nos autoengañamos / Antonio Garrigues Walker. Cizur Menor (Navarra) : Thomson Reuters Aranzadi, 2020
- El Poder de la mentida : manipular la veritat per construir relats / Joan Julibert. Barcelona : Saldonar, 2018
- Los Siete hábitos de la gente desinformada : cómo informarse y tomar decisiones en las redes sociales / Marc Argemí. Barcelona : Conecta, juny de 2019
- Confesiones de un bot ruso / Bot Ruso. Barcelona : Debate, gener de 2022
- El Pensamiento conspiranoico : terraplanismo, Illuminati, ufología o cómo la paranoia se ha convertido en la herramienta perfecta para pensar el mundo / Noel Ceballos. Barcelona : Arpa Editores, junio de 2021

Aprèn a identificar fake news sobre història i política

Taller sobre desinformació històrica i política per gent gran.

PÚBLIC

Gent gran d'un mateix barri.

DURADA

90 minuts aproximadament.

NECESSITATS

- Infraestructures: taules, cadires, portàtil, projectori i pantalla.
- Material de suport: un Power Point amb conceptes que hagin de quedar clars i exemples en forma de textos, fotografies, imatges, vídeos o àudios.
- Cartolines individuals perquè els participants escriguin les seves respostes,
- Bolígrafs
- Premi (lots de llibres).
- Aperitiu.

Biblioteca Montserrat Abelló (Barcelona)

Taller teòrico-pràctic sobre desinformació a un públic de gent gran amb l'ajuda de material audiovisual de suport.

OBJECTIUS

- Conèixer i comprendre la desinformació: Ajudar els participants a identificar els diferents tipus de desinformació i els seus efectes, mitjançant explicacions i exemples pràctics.
- Fomentar l'ús de les eines de verificació: Capacitar la gent gran perquè puguin verificar les notícies i informació utilitzant eines digitals accessibles.
- Potenciar el treball en equip i l'aprenentatge lúdic: Afavorir la cooperació entre participants a través d'un concurs que incentivi la detecció de notícies falses, integrant coneixements i reforçant el pensament crític.

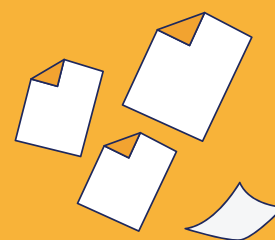
DESENVOLUPAMENT

Aquest taller dirigit a la gent gran combina teoria i pràctica per entendre què és la desinformació i com identificar-la. A la primera part, s'explica amb exemples i material audiovisual els diferents tipus de desinformació i les eines per verificar la seva autenticitat. A continuació, es realitza un concurs on, en parelles, els participants han de detectar notícies falses i anotar les seves respostes. Al final, es comproven les respostes i es premia l'equip amb més encerts, fomentant així un aprenentatge dinàmic i col·laboratiu.

Per saber-ne més

- [*Guia per a l'alfabetització mediàtica en verificació digital, de Learn to Check i la Fundació Mobile World Capital Barcelona*](#)
- [*Les claus per verificar informació, article de Learn to Check*](#)
- [*Eines per verificar i combatre les fake news, article de "Fets o fakes", Catalunya Ràdio*](#)

ANNEX

Presentacions

TALLERS DEL PROJECTE «ENTRE LÍNIES, LLEGINT LA DESINFORMACIÓ»

Les biblioteques participants al projecte «Entre línies, llegint la desinformació» van constituir diferents grups de treball per crear presentacions i recopilar materials per a diferents tallers amb públics diversos. A les següents pàgines, trobareu, en primer lloc, la presentació «I tu, t'ho creus?» adreçada a qualsevol professional que vulgui impartir un taller sobre desinformació per a estudiants de primària. En segon lloc, hi ha la presentació «Verificar la informació», que serveix per un taller amb alumnat del primer cicle d'ESO i la presentació «La desinformació i els joves», un material útil per preparar un taller per alumnat del segon cicle d'ESO. Finalment, el material «I tu, què saps?» es pot emprar per abordar, amb tot tipus de públic, la desinformació científica.

PRESENTACIÓ 1

**I tu, t'ho creus?,
material adreçat a
primària**

I tu, t'ho creus?

Aprenem a verificar, desmuntem els rumors

**ENTRE
LÍNIES**
Llegint la desinformació

**COM VERIFICAR
ELS RUMORS
QUE ENS ARRIBEN**

**ENTRE
LÍNIES**

Ens arriba un rumor, com el podem verificar?

- El rumor fa mal a algú?
- Com t'ha arribat aquest rumor?
- Tens proves del que es diu?
- Has preguntat a la persona afectada?
- El rumor és real o és mal intencionat?
- Has verificat el rumor?

ENTRE
LÍNIES

¿Per què ets còmplice
dels rumors (encara que no
vulguis)?

Vull saber-ho!

1. Posem a prova els rumors

(Es farà el joc del telèfon trencat i després s'obrirà el debat i es farà servir la revista Namaka, n.36.)

**ENTRE
LÍNIES**

Com verificar el rumor

Qui ha dit el rumor?

On? Quan s'ha fet?

Què és el més impactant
què s'ha dit?

A qui afecta? Has pogut
parlar amb la persona
afectada?

Hi detectes alguna cosa
que no et quadri?

Pots ajudar a aquesta
persona?

**ENTRE
LÍNIES**

I tú, què pots fer per verificar aquest rumor?

RES

R

Responsabilitat

E

Empatia

S

Sentit comú

ENTRE
LÍNIES

**ELS RUMORS NOMÉS SÓN A LA VIDA
REAL?**

ENTRE
LÍNIES

FEU SERVIR XARXES SOCIALS?

WHATSAPP

TIK TOK

INSTAGRAM

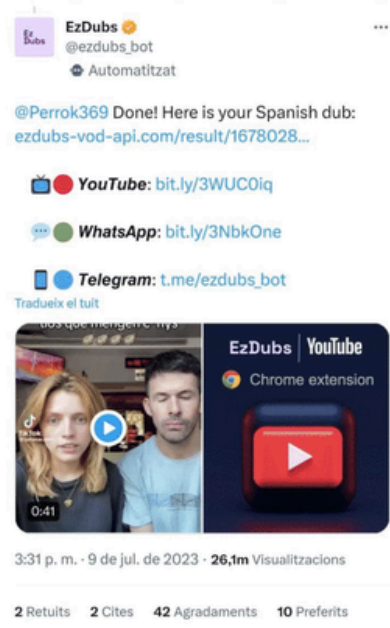
BE REAL

SNAP CHAT...

ENTRE
LÍNIES

Els rumors també circulen per aquestes xarxes socials

- Trobes alguna cosa estranya o que et sorprengui?
- El que t'arriba és prou sorprenent per desconfiar-ne?
- És massa greu? Et sembla impossible?
- Conté faltes d'ortografia?
- Sabem qui ho ha escrit?
- Pregunta a un adult de confiança si també ho ha rebut.

EzDubs @ezdubs_bot
Automatitzat

@Perrok369 Done! Here is your Spanish dub:
ezdubs-vod-api.com/result/1678028...

YouTube: bit.ly/3WUC0iq

WhatsApp: bit.ly/3NbkOne

Telegram: t.me/ezdubs_bot

Tradueix el tuit

0:41

EzDubs | YouTube
Chrome extension

3:31 p. m. · 9 de jul. de 2023 · 26,1m Visualitzacions

2 Retuits 2 Cites 42 Agradaments 10 Preferits

ENTRE
LÍNIES

Talla d'arrel els rumors!

- Si el que t'arriba és pura desinformació, treu les tisores i talla d'arrel.
- No contribueixis a escampar la mentida compartint-la.

Més informació a: *Revista Namaka*, número 36.

ENTRE
LÍNIES

Moltíssimes gràcies!

ENTRE
LÍNIES
Llegint la desinformació

Grup 1: Mireia Reverter, Carme Homs, Mina Laghmiri, Teresa Sauco, Eva Jiménez

PRESENTACIÓ 2

**Verificar la informació,
material adreçat al primer
cicle d'ESO**

Verificar la informació

De la neutralitat a l'esperit crític

**ENTRE
LÍNIES**
Llegint la desinformació

**LA DESINFORMACIÓ
ENS AFECTA A TOTS**

**ENTRE
LÍNIES**

SÓN EL MATEIX LES “FAKE NEWS” QUE LA DESINFORMACIÓ?

FAKE NEWS:

- Terme poc rigorós tot i que es faci servir molt
- Associa la informació falsa als periodistes i mitjans de comunicació

DESINFORMACIÓ:

- Terme més genèric
- Engloba la informació falsa, inexacta i enganyosa
- És una informació que es distribueix intencionadament

És important diferenciar entre :

- Desinformació
- Informació errònia
- Informació maliciosa

ENTRE
LÍNIES

Com penseu que ens afecta la desinformació?

- Dret a la salut
- Dret a la informació veraç
- Dret a la participació política sense interferències
- Dret a la identitat
- Democràcia
- Erosiona la confiança i la convivència
- Polarització, odi
- Afecta les nostres vides i les nostres societats

ENTRE
LÍNIES

QUI ENS ENGANYA I PER QUÈ?

ENTRE
LÍNIES

QUI ENS ENGANYA?

- Persones que difonen informació falsa intencionadament, amb objectiu:
 - polític
 - econòmic
 - personal
- Dirigents de qualsevol àmbit i governs (per aconseguir poder)
- Partits polítics (per guanyar suport)
- Empreses i grups corporatius (per enriquir-se)
- Mitjans de comunicació (per liderar audiències)
- Influencers i youtubers (per guanyar seguidors)
- Tothom, de manera conscient o inconscient

ENTRE
LÍNIES

¿NOSALTRES PODEM SER GENERADORS DE CONTINGUTS?

QUÈ PUC FER PER COMBATRE LA DESINFORMACIÓ?

- Ser conscient de la importància de tenir una mirada crítica amb tota la informació que es rep
- Cal prendre's el temps necessari per valorar la informació
- Contrasta la informació, busca altres fonts i cultiva el pensament crític

COM HO FA?

- Sàtira i parodia
- Contingut enganyós
- Contingut impostor
- Contingut fabricat (deepfakes...)
- Connexions falses
- Context fals
- Contingut manipulat

Estratègies per fer-ho:

- Algoritmes
- Bots i trols
- Intel·ligència Artificial
- Ús de mitjans tradicionals

ENTRE
LÍNIES

Coneixeu eines per contrastar o verificar notícies, imatges o vídeos?

- Eines per contrastar informació
- Eines per verificar fotografies i vídeos
- Eines per a xarxes socials

ENTRE
LÍNIES

SI VOLEU APROFUNDIR MÉS:

ENTRE
LÍNIES

Moltíssimes gràcies!

Grup 2:

Möller Montull, Sofia

Sabaté González, Eva Maria

Sánchez Lara, Laura

Callao Mestre, Ester

Bertran Tomàs, Laia

Cerrajero García, María

ENTRE
LÍNIES
Llegint la desinformació

PRESENTACIÓ 3

La desinformació i els joves, material adreçat al segon cicle d'ESO

ACTIVITATS PER INTRODUIR TALLERS SOBRE DESINFORMACIÓ

ENTRE
LÍNIES

Quina desinformació rebem?

Vivim immersos en una "infodèmia".

Però què significa aquesta paraula exactament?

ACCIÓ DEL JOC DE LA PAPERERA: Participants escriuen prejudicis que han sentit o compartit i els tiren a la paperera. És una eina de difusió i sensibilització, l'objectiu és conscienciar als joves sobre els estereotips i prejudicis.

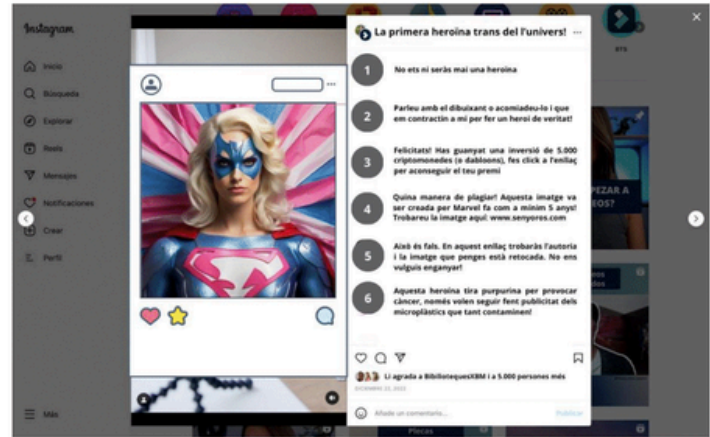

ENTRE
LÍNIES

Qui és qui?

ACCIÓ SAMARRETA: Portem una samarreta amb la imatge d'Instagram que tenim aquí al costat i els animem a comentar-la com si estiguéssim en un perfil d'instagram.

L'objectiu és que descobreixin tots els actors que poden trobar en una mateixa publicació de les xarxes socials (hater, troll, bot, verificador, conspiració i desinformació) i com aquestes publicacions contribueixen a la desinformació i propagació de fake news.

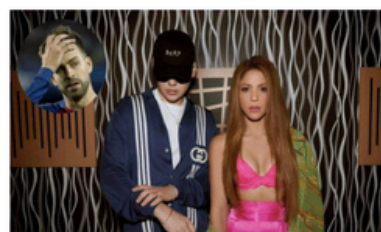
ENTRE LÍNIES

Què en saps del que passa al món?

ACCIÓ NOTÍCIES: Proposem a l'alumnat un seguit d'imatges i establim un diàleg per saber quantes identifiquen.

A partir d'aquí, comencem una conversa per saber com han conegut aquestes notícies i per tant com s'informen. I convidar a reflexionar sobre la fiabilitat d'aquests mitjans de comunicació.

- Com has conegut aquesta notícia?
- Saps si la persona que explica la notícia és periodista?
- La font d'informació que has consultat és fiable per tu? Per què?
- Per què aquests temes són notícia i d'altres no?
- Què fa que reconeguem aquestes imatges?

ENTRE LÍNIES

ALTRES RECURSOS

Jocs en línia sobre desinformació per a joves

- **“DIARI LA VERIFICADORA”**: Joc educatiu en línia per a joves entre 14 i 16 anys. Desenvolupat per aprendre a identificar informació falsa: <https://view.genial.ly/6333f9348c416f0011ee3fa4>
- **“HARMONY SQUARE”**: En aquest joc els jugadors hauran de promoure la discòrdia. L'objectiu del joc és fer visibles les tècniques de manipulació que s'utilitzen per enganyar a la gent i reflexionar sobre com n'és de fàcil estendre l'odi. <https://harmonysquare.game/es>
- **“WHICH FACE IS REAL”**: En aquesta web ens contraposen una foto d'una persona real amb una altra que no existeix. El joc consisteix en detectar quina és la real. <https://www.whichfaceisreal.com/>

Webs amb recursos educatius sobre desinformació per a joves

- **Learn to Check:** projecte pedagògic contra la desinformació. Ofereixen materials didàctics i tallers per a joves, famílies, docents i altres públics, amb l'objectiu d'ensenyar a destriar la informació verídica i la falsa.
- **Smiles:** projecte d'alfabetització mediàtica que té com a objectiu ajudar les persones joves a aprendre a combatre la desinformació. <https://smiles.platoniq.net/>
- **Factcheckers:** projecte de la Universitat de Vigo amb vídeos i recursos sobre desinformació. <http://factcheckers.webs.uvigo.es/recursos/>

ENTRE
LÍNIES

Moltes gràcies!

ENTRE
LÍNIES
Llegint la desinformació

PRESENTACIÓ 4

**I tu, què saps?, material
sobre desinformació
científica adreçat a tots
els públics**

I tu, què saps?

No tot el que surt a les xarxes socials és veritat.

Eines per a verificar informacions sobre ciència i salut.

**ENTRE
LÍNIES**
Llegint la desinformació

I. LA DESINFORMACIÓ: QUÈ ÉS I COM ENS AFECTA

**ENTRE
LÍNIES**

LA DESINFORMACIÓ: QUÈ ÉS I COM ENS AFECTA

1. **Fake News** - Queda descartat ja que no només hi ha notícies falses, també imatges, vídeos...
2. **Desinformació** - Informació falsa creada amb la intenció de perjudicar una persona, grup social, organització o país.
3. **Informació errònia** - Informació falsa que es distribueix pensant-se que és certa i sense voluntat de perjudicar.
4. **Informació maliciosa** - Informació basada totalment o parcialment en la realitat, utilitzada per perjudicar una persona o comunitat.
5. **Desordre informatiu** - Gran quantitat d'informació que arriba a través d'internet, les xarxes socials i altres vies que pot ocasionar-nos problemes a la nostra vida diària

LA DESINFORMACIÓ: QUÈ ÉS I COM ENS AFECTA

Desinformació - Informació errònia - Informació maliciosa

Què diries que és cada una de les notícies:

- Beure aigua de mar és beneficiós per la salut
- La culpa dels incendis és dels ecologistes
- El bicarbonat és un bon remei contra l'acne
- Greta Thunberg demana en el seu llibre *Vegan Wars* fabricar tancs sostenibles amb míssils biodegradables
- M'han comentat que demà teniu examen de ...

Passos per convertir-se en un bon *fact checker* (S.I.F.T)

- **STOP!** Agafa't el teu temps per llegir bé la informació abans de compartir-la. Veus res sospitosos?
- **INVESTIGA**, prova d'identificar d'on prové la informació. L'autor és fiable?
- **FURGA** o cerca informació similar però de fonts més actuals, rigoroses i fiables.
- **TRAÇA** les afirmacions, les imatges, els enllaços fins a trobar el context original i esbrinar si s'ha difós de manera precisa o si s'ha manipulat.

ENTRE
LÍNIES

Eines per contrastar fets, notícies, i informació científica

- [Cerca avançada de Google](#)
- [Fact-check explorer](#)
- [Wayback machine](#)
- [PubMed](#)

ENTRE
LÍNIES

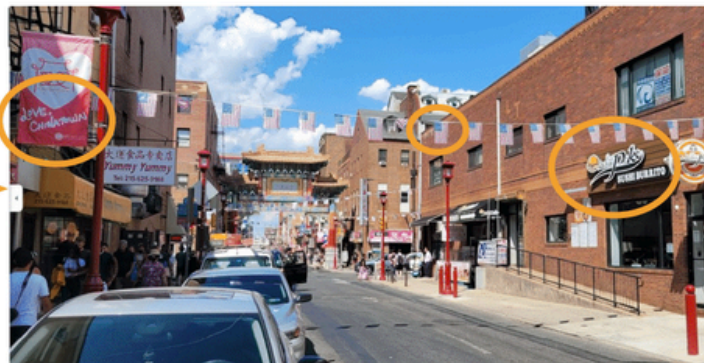
Agents implicats

- **Bots:** comptes automatitzats molt emprats en xarxes socials que serveixen per difondre desinformació i propaganda.
- **Haters:** Persones que no són anònimes i que es mouen per l'odi cap a una persona o idea en concret.
- **Trols:** comptes que es dediquen a assetjar algú o criticar per incendiar les xarxes.
- **Deepfakes:** imatges, vídeos o àudios falsos.

II. COM VERIFICAR INFORMACIÓ A LES XARXES SOCIALS

Eines per analitzar fotografies i vídeos

- [Cerca inversa d'imatge a Google](#)
- [Google Street View](#)
- [Tineye](#)
- [Fotoforensics](#)
- [Plugin WeVerify_InVID Vera.ai](#)

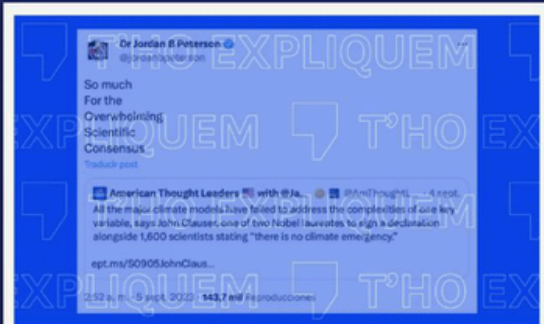
ENTRE
LÍNIES

III. RECURSOS PER ORIENTAR-SE EN UN MAR D'INFORMACIÓ (I DESINFORMACIÓ)

ENTRE
LÍNIES

Webs de verificació

Verificat Ciència

12/09/2023

No només és "l'opinió" d'experts: com ha arribat la comunitat científica mundial a un acord respecte a l'origen del canvi climàtic

No són "opinions" de científics: durant dècades s'han publicat desenes de milers d'estudis que apuntaven...

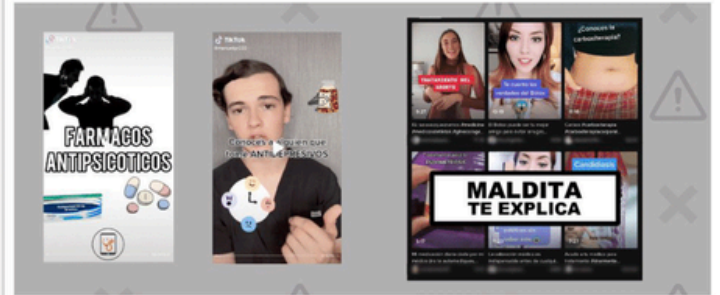
Maldita Ciencia

TikTok se llena de cuentas pseudofarmacéuticas: qué supone su presencia en la plataforma y qué dicen los expertos

Publicado 21/12/2022 10:50

Actualizado 25/9/2023 08:58

Comparte

ENTRE LÍNIAS

A les xarxes socials

La gata de Schrödinger

La Hiperactina

Neurones Fregides

Julio Basulto

Institut català de la Salut

Science needs You

soctastaolletes

ENTRE LÍNIAS

Moltíssimes gràcies!

**ENTRE
LÍNIES**
Llegint la desinformació

**Diputació
Barcelona**

*Xarxa de Biblioteques
Municipals*

